

DESTANSI KAYIP: 2026 İRAN SAVAŞI VE ‘ZAFER’ ÇERÇEVELEMELERİArmağan GÖZKAMAN¹

Öz: ABD Başkanı Donald Trump’ın 28 Şubat’ta İsrail ile birlikte İran’a karşı başlattığı “Destansı Öfke Operasyonu” isimli harekât, bölgesel bir savaşa dönüşerek ciddi kayıplara yol açmıştır. Washington yönetiminin hızlı bir zafer hedefiyle dâhil olduğu bu harekât, kırılğan bir uzlaşma zemininde “sonlandırılmış” durumdadır. Savaşın sonucu, hedefler tam olarak yerine getirilemeden kırılğan bir zeminde belirsiz bırakılmıştır. Rakibine göre çok daha güçsüz durumda olan İran ise, asimetrik yıpratma stratejileriyle mücadele vererek çatışmanın uzamasını sağlayarak önemli bir avantaj sağlamıştır. Bu çalışmada, askeri anlamda kesin bir kazananın olmadığı savaş boyunca tarafların her ikisinin de “zafer” çerçevesi gerçekleştirilmiştir. Söylemsel düzlem ile sahadaki gerçekliği aynı anda ele alan bu çalışmanın odak noktasını büyük ölçüde ABD ve İran’ın gerçekleştirdikleri “zafer” çerçevesi –ve bu çerçevesi destekleyen anlatılar- oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 2026 İran Savaşı, Destansı Öfke Operasyonu, ABD, İran, Çerçeveleme Kuramı.

Article Category: International Relations

Date of Submission: 10.05.2026

Date of Acceptance: 17.06.2026

DOI: [10.5281/zenodo.20747762](https://doi.org/10.5281/zenodo.20747762)

¹ Prof. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü.
Email: armagangozkaman@beykent.edu.tr.
ORCID: [0000-0002-6849-273X](https://orcid.org/0000-0002-6849-273X).

EPIC LOSS: THE 2026 IRAN WAR AND THE FRAMING OF ‘VICTORY’

Abstract: The “Operation Epic Fury”, launched by United States of America (U.S.) President Donald Trump and Israel against Iran on February 28, escalated into a regional war, resulting in significant casualties. Washington’s involvement in this operation, aimed at a swift victory, has been “concluded” on a fragile basis. The outcome of the war remains uncertain; its objectives are not fully achieved. Iran, significantly weaker than its opponent, has gained a considerable advantage by prolonging the conflict through asymmetric attrition strategies. This study examines how both sides framed their own “victory” throughout the war, which lacked a definitive military winner. Simultaneously addressing the discursive realities on the ground, this work largely focuses on the “victory” narratives constructed by the U.S. and Iran – and the supporting narratives.

Keywords: *The 2026 Iran War, Operation Epic Fury, U.S., Iran, Framing Theory.*

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Donald Trump'ın 28 Şubat 2026'da İran'a yönelik olarak İsrail ile eşgüdümlü olarak başlattığı Destansı Öfke Operasyonu (DÖO), İran'ın karşılık vermesiyle geniş bir çatışmaya dönüşerek 2026 İran Savaşı² adıyla tarihteki yerini almıştır. Bu savaş, Trump'ın hem 2016, hem de 2024 seçimlerinden önce yürüttüğü kampanyalarda sergilediği ve çok net olarak müdahaleciliğe karşı çıkan “barışçıl” tutumuna ve ABD'yi uzun süreli çatışmalara sürüklememe taahhütlerine tamamen aykırıdır. Her iki seçim öncesinde de kendisini “barış yapıcı”, hatta “barışın kendisi” olarak tanıtan ABD Başkanı, çatışmaların azaltılmasını savunmuş ve sınırlı ve hızlı müdahalelere dayalı pragmatik bir yaklaşımı teşvik etmiştir. Bu temelde oluşturduğu çerçeveleme ve anlatılar, özellikle savaş karşıtı söylemleri destekleyen ve Türkçeye “Amerika'ya Yeniden Harika Yap” şeklinde çevrilen “Make America Great Again” (MAGA) hareketi içindeki Cumhuriyetçi seçmenler arasında desteğini sağlamlaştırmasına yardımcı olmuştur.

Ancak, yukarıda belirtildiği üzere, Donald Trump bu taahhüdünü yerine getirmemiş; “dört veya beş hafta”³ süreceğini öne sürdüğü savaş, 15 Haziran 2026'da bir mutabakat metni⁴ kabul edilene kadar sona ermemiştir. Son derece kırılğan bir “barış” ortamında -anlaşma imzalanmadan önce- tamamlanan bu çalışma, söz konusu savaşın ABD Başkanı Donald Trump'a odaklanılarak değerlendirildiği bir içeriğe sahiptir ve dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, çerçeveleme kuramı ve anlatı analizine ayrılmıştır. Savaşın ABD tarafından hangi söylemsel zeminde başlatılarak sürdürüldüğü ikinci bölümün odak noktasını oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde, İran'ın “zafer” çerçevesi, savaş boyunca sergilediği çok boyutlu direniş ile birlikte aktarılacaktır. Son bölümde ise, Başkan Trump'ın “zafer” çerçevesi savaşın sonuçlarıyla birlikte değerlendirilecektir.

² Britannica (2026), “2026 Iran War”, Erişim Tarihi: 02.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/2026-Iran-Conflict>.

³ Benjamin Delille (2026), “En Iran, un mois de guerre incontrôlée pour Donald Trump”, *Libération*, 29.03.2026, Erişim Tarihi: 07.04.2026, Erişim Adresi: https://www.liberation.fr/international/amerique/en-iran-un-mois-de-guerre-incontrolee-pour-donald-trump-20260329_Z3ZYHCOHZFARBHR3S6H7ZHNKQ/.

⁴ Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif, 15 Haziran 2026'da İran Savaşı'nı durduran ve ABD'nin İran limanlarına yönelik ablukasına son veren bir çerçeve anlaşmaya varıldığını duyurmuştur. Pakistan'ın arabuluculuğuyla varılan ve 19 Haziran'da İsviçre'de resmi bir törenle imzalanacak olan anlaşma, Lübnan da dahil olmak üzere tüm cephelerde savaşı kalıcı olarak sonlandırmaktadır. Nükleer konular ve yaptırımlara ilişkin 14 maddelik bir mutabakat zaptı hakkında 60 günlük bir müzakere süreci başlatılan uzlaşma çerçevesinde, Hürmüz Boğazı'nın tekrar açılması da planlanmaktadır. Bakınız; *RFE/RL* (2026), “Trump, Iran Say Framework Agreement Reached To End War”, 15.06.2026, Erişim Tarihi: 15.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.rferl.org/a/trump-iran-peace-agreement-pakistan-israel-lebanon/33780270.html>; *SANA* (2026), “Pakistan annonce la conclusion d'un accord de paix entre les États-Unis et l'Iran”, 15.06.2026, Erişim Tarihi: 15.06.2026, Erişim Adresi: <https://sana.sy/fr/international/2311938/>.

1. Çerçeve Kuramı ve Anlatı Analizi

“Çerçeveleme”; belirli bir yorumu, normatif duruşu ve siyasal eylemi ayrıcalıklı hale getirmek amacıyla, olay veya sorunların unsurlarının bilinçli olarak seçilmesi ve aralarındaki bağlantıların ifade edilmesidir.⁵ Çerçeveler, gerçekliğin belirli yönlerini seçip vurgularken diğer unsurları odak noktadan uzaklaştırır veya tamamen dışlar.⁶ Bu nedenle, çerçeveler, “örgütleyici ilkeler”⁷ ve “seçim, vurgu ve sunum ilkeleri”⁸ olarak değerlendirilmektedir. Entman, çerçevelemeyi “algılanan gerçekliğin bazı unsurlarını ayıklama ve belirli bir yorumu teşvik etmek için aralarındaki bağlantıları vurgulayan bir anlatı inşa etme süreci” olarak tanımlamaktadır.⁹

Bu tanımlar, önemli bir çıkarıma izin verir niteliktedir: Çerçeveleme, iletişimin hiçbir zaman gerçekliğin bütününe kapsayamayacağını göstermektedir.¹⁰ Sosyal bilimlerde yaygın şekilde kullanılan ve anlam üretiminin yapısal koşullarını inceleyen söylem analizi ile bir karşılaştırma yapıldığında, çerçevelemenin özgünlüğü görülebilmektedir. Zira çerçeveler, söylemsel koşulları inşa etmekten ziyade onların varlığını kabul eden bir yaklaşımın ürünüdür. Daha net ifade etmek gerekirse, söylem analizi, anlamın nasıl oluşturulduğuyla ilgilenir -dilin kullanım olanağı verdiği yapılar, iktidar ve bilgi örneklerinde olduğu gibi. Çerçeveleme ise, hâlihazırda mevcut olan anlamların belirli bir amaç doğrultusunda seçilerek kullanılmalarına -ve bu sayede hem yorumun, hem de eylemin nasıl gerçekleştiklerine- ilişkin bir kurgulamaya işaret eder.

Çerçevelemenin özgünlüğü, anlatı ile kıyaslandığında da ortaya çıkmaktadır. “Roman, hikâye, masal vb. edebî türlerde bir olay dizisini anlatma biçimi”¹¹ ve “ayrıntılarıyla anlatma”¹² olarak tanımlanan anlatı, insanlara dünyayı anlamlandırma olanağı sunan¹³ ve davranışın kavranılmasını sağlayan bir araç niteliğindedir.¹⁴ Bu tanım ve değerlendirmeler, anlatı

⁵ Robert M. Entman (2003), “Cascading activation: Contesting the White House's frame after 9/11”, *Political Communication*, 20(4), ss. 415-432.

⁶ Todd Gitlin (1980), *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*, University of California Press.

⁷ Erving Goffman (1974), *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*, Harvard University Press.

⁸ Todd Gitlin (1980), *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*.

⁹ Robert M. Entman (2007), “Framing bias: media in the distribution of power”, *Journal of Communication*, 57(1), ss. 163-173.

¹⁰ Tomáš Kožnárek & Věra Stojarová (2025), “Building russkiy mir online – Russia’s competing narratives”, *Southeast European and Black Sea Studies*, s. 3.

¹¹ Türk Dil Kurumu, “Anlatı”, <https://sozluk.gov.tr/>.

¹² A.g.e.

¹³ Alexander Spencer (2016), *Romantic narratives in international politics: Pirates, rebels and mercenaries*, Manchester University Press.

¹⁴ Jane Elliott (2005), *Using narrative in social research: Qualitative and quantitative approaches*, Sage; Hayden White (2014), *Metahistory: The historical imagination in nineteenth-century Europe*, Johns Hopkins

analizinin iki odak noktası anlaşılmaktadır: Zamansal sıralama ve olay örgüsü kurma. Çerçeveleme ise, bir konunun -herhangi bir zaman diliminde- hangi cephelerinin öne çıkarılacağı ve hangilerinin göz ardı edileceğiyle ilgilidir. Bir diğer ifadeyle, seçici vurgulama olarak ifade edilebilecek bir temelde ortaya çıkan ve bir sorunun belirli yönlerinin belirli anlarda nasıl öne çıkarıldığını veya odak noktasından uzaklaştırıldığını merkeze alan bir yaklaşım söz konusudur.

Çerçeveleme, doğal olarak, birkaç tane işlevi aynı anda yerine getirir. Örneğin, birey ve topluluklar arasındaki etkileşimlerin sonucunda toplumsal olarak inşa edilmiş gerçekliklerin yansıtılması,¹⁵ çerçevelemenin karar alma süreçleri üzerindeki etkisi açısından önemli bir belirleyiciliğe sahiptir. Benzer şekilde, çerçeveleme, ulusal çıkar gibi soyut kavramları işlevselleştirme kapasitesine sahiptir.¹⁶ Buna ek olarak, belirli bir siyasi eyleme destek sağlamak için referans noktaları oluşturarak kamuoyunu şekillendirmeyi amaçlayan¹⁷ *stratejik çerçeveleme* kavramı, karar alıcıların çeşitli bağlamsal verileri kullanmalarına olanak sağlamaktadır. İkna etmek ve rıza oluşturmak için bir araç işlevi gören stratejik çerçeveleme, hem kurucu, hem de davranışsal güce sahiptir.¹⁸ Bireysel yorum ve değerlendirmelerin önceliklendirilmesi üzerine kurulu olan stratejik çerçeveleme, özellikle bu yorumlar arasında bir “*baskınlık mücadelesi*” olarak adlandırılabilir karar anlarında son derece belirgin bir şekilde ortaya çıkmakta ve kritik bir öneme sahip olmaktadır.

Anlatı kurguları, çerçeveleme inşasındaki kurucu işleve sahiptir. Aynı zamanda, çerçevelerin belirli bir hikâyeyi yapılandırma ve alıcı kitleleri (dinleyicileri) ikna amacıyla kullandıkları araçları oluştururlar.¹⁹ Bu nedenle, anlatısal yaklaşımlar, siyasi kavramsallaştırma süreçlerinde çeşitli beklenti ve hedeflerin ortaya konulmasını sağlayarak kritik bir fayda sağlamaktadır. Anlatılar; çeşitli iletişim platformlarında “*rekabet*” içerisinde olan, değişen ve karşılıklı olarak birbirini (yeniden) inşa eden dinamik bir yapıya sahiptir. Bu etkileşim, anlatıların kamuoyunu

University Press; Hasan Saliu (2023), “Narratives of Public Diplomacy in the post-Truth Era: The decline of Soft Power”, *Communication and Society*, 36(2), ss. 209-224.

¹⁵ David A. Snow (2004), “Framing processes, ideology, and discursive fields”, içinde (editörler: David A. Snow & Sarah A. Soule & Hanspeter Kriesi) *The Blackwell companion to social movements*, Blackwell Publishing, ss. 380-412.

¹⁶ Sabine Mokry (2022), “Frame analysis”, içinde (editörler: Patrick A. Mello & Falk Ostermann) *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods*, Routledge, ss. 133-149.

¹⁷ Alex Mintz & Steven B. Redd (2003), “Framing Effects in International Relations”, *Synthese*, 135, ss. 193-213.

¹⁸ Dominik Mierzejewski & Paulina Matera (2026), “The Sino-American Struggle for Normative Security: The strategic framing and shaping of alignment of belief in the Human Rights Council during the COVID-19 pandemic”, *Journal of Contemporary China*, 35(158), ss. 1391-1412.

¹⁹ Armağan Gözkaman (2025), “A reply to ‘Narratives as tools of sociological imagination’ by Ayşe Ezgi Gürcan and ‘A neurocognitive and generative-artificial-intelligence-informed perspective’ by Yiğit Han Gazel and Thomas Maria Krueßmann”, *Global Discourse*, 15(4), s. 291.

ikna etme ve siyasi nüfuz elde etme aracı olarak kullanıldığı politika yapım süreçlerinin merkezinde yer almaktadır. Dolayısıyla, anlatıların siyasi gerçekliğe ait sınırların çizilmesinde ve aktörlerin seçeneklerinin belirlenmesinde temel bir işleve sahip oldukları savunulabilir.

Yukarıda sunulan bağlamda, Oppermann ve Spencer'ın²⁰ anlatı analiziyle ilgili olarak tanımladıkları dört işlevin çerçeveleme kuramı bağlamında değerlendirilmesi uygun olacaktır. Birinci işlev, politikanın gerekçelerinin inşasıyla ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında, anlatılar bir dış politikanın neden uygulandığını açıklar. Bir sonraki bölümde de görüleceği üzere, “neden” (gerekçe) faktörü, eylemi meşrulaştırma ve toplum seviyesinde kabul edilmesini sağlama amacını taşımaktadır. Makaleye konu olan operasyonun başlangıç aşamasında, Donald Trump'ın “tehdidin yakınlığı” ile ilgili olarak inşa ettiği anlatılar, bir olaylar dizisini betimlemenin ötesine geçmiş ve müdahaleyi gerekli ve kaçınılmaz olarak resmeden bir nedensellik mantığı dayatmıştır. Bu mantık çerçevesinde, belirli bir dış politika kararı ve buna bağlı olarak gerçekleştirilen eylem dizisi acil müdahale gerekliliği çerçevesinde sunulmaktadır. Ayrıca, tehdide yönelik olarak gerçekleştirilen askeri operasyonun kalıcı ulusal çıkarlara dayanan uzun vadeli bir gündemin parçası olarak çerçevelenmiş olması da dikkat çekicidir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, politikanın gerekçelerini belirli tercihler aracılığıyla meşrulaştıran anlatılarla ilgilidir. Burada, çerçevelemenin seçiciliği (belirli unsurları öne çıkarması) ve değersizleştiriciliği (diğer unsurları “önemsiz” olarak gösterme tercihi) görülmektedir. Bu anlamda, neden veya gerekçe ile ilgili açıklamalar asla tarafsız değildir; hedefler, araçlar ve eylem süresi gibi unsurların inşa edildiği retorik temel -son derece net bir şekilde- bilinçli ve öznel olarak oluşturulmuş durumdadır.

Hedeflerin tanımlanması ikinci işlevi oluşturmaktadır. Anlatı, dış politikanın neyi başarmayı amaçladığını belirtir; bir diğer ifadeyle, arzu edilen bir sonuca açığa çıkararak siyasi eyleme yön verir. Bir anlatı, bir politikanın neyi başarmayı amaçladığını dile getirdiğinde, alıcı kitlelere iletilebilecek ve bu kitlelerin takip edebileceği somut hedeflere dönüştürür. Çerçevelemenin anlatsal bileşenleri de, doğal olarak, bu hedeflerin meşrulaştırıldığı -veya bu meşrulaştırmaya olanak veren- bir içeriğe sahiptir. Bir anlatı; devletin ve müttefiklerinin güvenliğini sağlamak, bölgesel ve küresel güvenliği inşa etmek, milli iradenin galip gelmesini sağlamak gibi hedefleri ortaya koyabilir. Bu hedeflerin her biri, devlet eylemi için farklı yol haritalarına işaret etmektedir. Örneğin, bir uluslararası askeri müdahaleyi “rejim değişikliği” hedefiyle çerçevelemek, müdahaleye maruz kalan devletin hükümetini devirme amacını ortaya çıkarır.

²⁰ Kai Oppermann & Alexander Spencer (2022), “Narrative analysis”, içinde (editörler: Patrick A. Mello & Falk Ostermann) *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods*, Routledge, ss. 117-132.

Aynı müdahaleyi “*potansiyel saldırganın tehdit oluşturmasını engelleme*” şeklinde çerçevelemek ise eylem mantığını dönüştürücü olmaktan çıkarıp önleyici ve sınırlandırıcı bir niteliğe büründürür. Böylece, anlatıların sadece bilgilendirmekle kalmadığı, aynı zamanda - süreçle ilgili aktörleri de harekete geçirerek- edimsel sonuçlara yol açtığı görülmektedir. Bu noktada, belirli bir çerçeveleme temelinde bütünlük arz eden ve ilgili aktörlere ortak bir varış noktası sunan anlatıların eşgüdüm olanağı -ve zorunluluğu- yaratıyor olmaları da dikkat çekicidir. Bu yönlendirme işlevi olmadan, dış politika tutarlı bir strateji olmaktan çok tepkisel karar ve eylemler dizisine dönüşme riski taşır.

Çerçevelemeye zemin oluşturan anlatıların hedef tanımlama biçimi, siyasi eylemin zamansal ve düşünsel sınırlarını da şekillendirir. “*Zafer*” olarak çerçevelenmiş bir hedef, belirli bir bitiş noktasını ve ölçülebilir sonuçları ortaya koyma yetisini içerir. Bir hedefin “*sınırlama*” veya “*caydırıcılık*” olarak çerçevelenmesi durumunda farklı siyasi maliyetler ve beklentiler açığa çıkar. “*Güvenlik ve istikrarı kalıcı olarak tesis etme*” veya “*rejim değişikliği*” gibi oldukça iddialı veya soyut hedefler belirleyen çerçevelemelerde, hedefe uygun sonuçlara ulaşmanın zorluğu, siyasal bedeli olan bir memnuniyetsizliğe yol açacaktır. Aksine, “*füze rampalarını etkisiz hale getirmek*” gibi sınırlı ve somut hedefler belirleyen anlatıların oluşturduğu çerçevelemeler “*hesap verebilirlik*” bağlamında daha net ölçütler üreteceği kesindir. Ancak, hedeflerdeki sınırlılık, siyasi getirinin düşüklüğü gibi bir riski de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, hedeflerin tanımlanması basit bir teknik faaliyet olmanın ötesine geçerek siyasi bedel(ler)i beraberinde getiren retorik bir eyleme dönüşmektedir.

Çerçevelemenin retorik bileşenleri, arzu edilen bir sonu(cu) açığa çıkararak, aynı zamanda kamuoyunun söz konusu siyasi karar ve eylem(ler) ile ilgili başarısını veya başarısızlığını yargılayacağı standartları da açığa çıkarır. Bu anlamda hedefler, vaatlerdir -ve vaatler, bir kez yapıldıktan sonra, siyasi sorumluluğun ölçütü haline gelir. Vaadin yerine getirilememe riski, siyasi aktörü stratejik belirsizlik olarak nitelendirilebilecek bir durumun oluşturmaya itebilir. Ancak, bu tür bir “*hedef muğlaklığı*” ile siyasi kazanımın garanti edilebileceği şüphelidir. Örneğin, bir askeri operasyonun -net olarak ortaya konulmamış hedeflerden ötürü- herhangi bir zamanda “*zafer*” ilanı ile sona erdirilmesi durumunda halk nezdinde “*zafer*” hissini oluşmasını beklemek büyük bir siyasi risk içerir.

Üçüncü işlev, bu hedeflere nasıl ulaşılabileceği sorusuyla ilgilidir. Anlatıların çerçeveleme -ve bunun doğal sonucu olarak, siyasi davranış- üzerindeki en somut etkilerin tam olarak bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, hedeflerin tanımlanması siyasi eyleme yön sağlayan bir unsurdur. Araçların belirlenmesi ise, soyut amacın operasyonel

gerçekliğe dönüşmesine olanak verir. Anlatılar sadece bir “*hedef duyurusu*” olmanın ötesine geçerek belirlenen hedef(ler)e ulaşmak için hangi karar, eylem ve araçların uygun olduğunu önerirler. Ayrıca, başarıyı tehlikeye atabilecek veya hedeften uzaklaşılmasına neden olacak seçeneklere karşı da bir tür “*uyarı*” işlevini yerine getirirler. Örneğin, bir anlatı bir dış politika hedefini “[*düşmanın*] *deniz gücünü işlevsiz hale getirmek*” şeklinde çerçevelediğinde, askeri operasyonda hangi imkan ve yeterliliklerin kullanılacağı ve istihbarat paylaşımı gibi bileşenlerin meşru araçlar olarak önerilmesi söz konusu olacaktır. Aynı çerçeveleme, kabul edilebilir ve edilemez araçlar arasındaki sınırları çizen anlatı seçimlerini önceden tanımlanmış bir seçenekler setine yönlendirir ve diğerlerinden uzaklaştırır. Doğal olarak, bu da tarafsız bir süreç değildir. Yukarıdaki örnekte, tercihler, belirli bürokratik aktörlerin (örneğin diplomatik birimlerin aleyhine olacak şekilde öne çıkarılan askeri birimlerin) ve belirli yöntemlerin (barışçıl yöntemler yerine güç kullanımı gibi) ayrıcalıklı kılındığı bir siyasi inşa eylemine yönelecektir. Bu veriler ışığında, anlatıların öngördükleri araç setinin dışında kalan herhangi bir politikayı değerlendirme dışı bırakarak bir filtre işlevi gördükleri savunulabilir.

Ayrıca, belirli yaklaşımların gerekçelendirilmesi ve diğerlerinin terk edilmesiyle birlikte, anlatıların siyasi tercihleri yalnızca açık tavsiye yoluyla değil, aynı zamanda “*örtük dışlama*” olarak adlandırılabilir bir süreç aracılığıyla da şekillendirdiğini ileri sürmek mümkündür. Böylece Oppermann ve Spencer’in anlatı analizinin işlevlerine ilişkin olarak oluşturdukları şablonun bir defa daha çerçeveleme kuramı ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Örtük dışlamanın anlamı şu şekilde özetlenebilir: Belirli bir anlatının baskın hale gelmesi durumunda alternatif yöntem ve araçların tartışılma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır. Bunlar, çoğu zaman kamusal söylemden basitçe kaybolur, görünmez veya düşünülemez hale gelirler. Örneğin, uluslararası bir krizi yalnızca bir kararlılık testi olarak çerçeveleyen bir anlatı, diplomatik uzlaşmayı marjinalleştirirken güç gösterisi önlemlerini ayrıcalıklı kılacaktır. Burada, anlatının basit bir “*öneride bulunma*” işlevinin ötesine geçerek ilgili aktörün uygun bulunduğu tartışmanın terimlerini yapılandırdığı da vurgulanmalıdır. Anlatıya göre “*kabul edilir*” olan araç setinin dışında kalan araçları öneren siyasi aktörler için “*vatanseverlikten yoksun*” veya “*mantıksız*” olarak reddedilme riski mevcuttur. Bu noktada, belirli yaklaşımların terk edilmesinin her zaman bilinçli müzakere sonucunda gerçekleşmediği ve çoğu zaman “*anlatı hegemonyası*” olarak ifade edilebilecek bir sürecin ürünü olduğu da dikkat çekmektedir. Bu nedenle, hedeflere ulaşma amacıyla kullanılan araçlar değerlendirilirken sadece hangi araçların öne çıkarıldığını değil, aynı zamanda hangilerinin (ve hangi nedenlerden ötürü) görünmez kılındığını da sorgulamak son derece meşrudur.

Dördüncü işlev, başarıların veya başarısızlıkların açıklanmasıyla ilgilidir. Anlatı, politikanın hedeflerine ulaşmada neden başarılı olduğunu veya başarısız olduğunu açıklamak için belirli aktörlere sorumluluk yükleyebilir. Burada söz konusu olan, nedensellik bağı içerisinde inşa edilen bir hikâyenin bir tür ahlaki ve siyasi harita işlevi görmesiyle ilgilidir. Başarılı bir sonuç için ödüllendirilecek kahramanlar (örneğin, cumhurbaşkanının kararlı liderliği; bakanlıkların ve askeri birimlerin başarılı faaliyetleri) ve başarısızlık durumunda suçlanacak sorumlular (örneğin, bürokratik atalet; muhalefet tarafından oluşturulan engeller; kötü planlama; istihbarat verileriyle ilgili eksiklikler) bu haritaya göre belirlenir. Bu anlatılar yalnızca betimleyici nitelikte değildir; aynı zamanda, hesap verebilirliği, kaynakların dağıtımını ve -karar alıcılar başta olmak üzere- sürece dâhil olan tüm aktörlerin gelecekteki siyasi kararlarını şekillendirir. Bu belirleyicilik durumuna ek olarak, bir politikanın neden başarılı veya başarısız olduğunu anlamının asla tamamen gözlemsel olmadığını da hatırlatılmasında fayda bulunmaktadır. Zira hangi aktörlerin “*itibar kazanacağı*” ve hangilerinin “*bedel ödeyeceği*” üzerinden gerçekleşen retorik mücadeleler, sahip oldukları belirleyicilik potansiyeli nedeniyle son derece önemli bir konuma sahiptirler.

Bir politik sürecin belirli yönlerini seçen ve öne çıkaran çerçeveleme de, esasen, bu seçicilik ile birlikte örtük veya açık bir şekilde “*Buna kim veya ne sebep oldu?*” sorusunu yanıtlamaktadır. Bu noktada, seçilen çerçeveleme modelinin aranan yanıtı içerme konusunda kolaylık sağladığı da hatırlatılmalıdır. Örneğin, Iyengar’ın tematik - bölümsel (*episodic*) çerçeve ayrımı, genel olaylarla daha özel (ve süre olarak daha kısa) olan olaylar arasındaki farklılığa odaklanarak, aslında çerçeve seçiminin doğrudan hangi aktörün itibar kazanacağını veya bedel ödeyeceğinin belirlenmesinde rol oynadığını gözler önüne sermektedir. Benzer şekilde, Benford ve Snow’un *tanısal* (sorunu -nedeniyle birlikte- tanımlama), *öngörüselsel*²¹ (çözüm önerme) ve *motivasyonel* (eyleme teşvik etme) şeklindeki üçlü ayrımında,²² tanısal çerçevenin yukarıdaki soruya net bir yanıt verilmesi için uygun olduğu görülebilmektedir.

Yukarıdaki veriler ışığında, çerçevelemenin dış politika karar ve uygulama süreçlerindeki anahtar konumu net olarak görülebilmektedir. Siyasal karar alıcılar tarafından -tehditlerin ve fırsatların yorumlanarak çerçevelenmesi aracılığıyla- kolektif algıların şekillendirilmesi, belirli eylem planlarını meşrulaştırması amacına hizmet etmektedir.²³ Bu bağlamda, çerçevelemenin

²¹ Bazı kaynaklarda “*öngörüselsel*” yerine “*prognostik*” kelimesi tercih edilmektedir.

²² Robert D. Benford & David A. Snow (2000), “Framing processes and social movements: An overview and assessment”, *Annual Review of Sociology*, 26(1), s. 615.

²³ Armağan Gözkaman (2025), “From discourse to legitimacy: narratives as instruments of influence in international relations”, *Global Discourse*, 15(4), s. 270.

dış politikadaki açıklayıcı gücü ile ilgili çok sayıda akademik çalışma gerçekleştirilmiş olması şaşırtıcı değildir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline,²⁴ ABD dış politikasına,²⁵ Avrupa Birliği'ne,²⁶ iklim değişikliğine ve çeşitli bölgesel ve tematik vakalara odaklanan eserler²⁷ bu konuda verilebilecek sınırlı bir örnek grubunu oluşturmaktadır. Söz konusu tematik genişlik, çeşitli dış politika tercihlerinin nasıl meşrulaştırıldığı ve normleştirildiğinin incelenmesinde çerçeveleme analizin sağladığı metodolojik katkıya işaret etmektedir.

2. 'Destansı' Operasyonun İnşa Edilen Gereçekleri ve Beyan Edilen Hedefleri

Donald Trump'ın başkanlığı döneminde ABD ile İran arasında yaşanan sorunlar yalnızca 2025 sonrası gelişmelerle sınırlı değildir. 2017–2021 yıllarını kapsayan ilk başkanlık döneminde de hem siyasi, hem de askerî (operasyonel) düzlemde çeşitli gerilim ve çatışma örnekleri görülebilmektedir. Trump'ın 2018'de ABD'yi Kapsamlı Ortak Eylem Planı'ndan çıkarması, bu örnekler arasında sayılabilir. ABD Başkanı'na göre bu anlaşma, “ulusal güvenlik çıkarlarını koruyamayan”, “İran rejimini güçlendiren” ve İran'a “çok fazla [taviz] veren” bir içeriğe sahipti.²⁸ Askeri alandaki en önemli gerilimlerden birini ise Ocak 2020'de Bağdat'ta İranlı General Kasım Süleymani'nin²⁹ ölümüyle sonuçlanan ABD insansız hava aracı saldırısı oluşturmaktadır. Trump bu saldırı sonrasında net bir tehdit söylemi benimseyerek, ABD'nin herhangi bir misillemeye son derece hızlı ve sert bir şekilde karşılık vereceğini ifade etmiştir.

²⁴ Madhavi Ravikumar & John Downey (2025), “Dropping ‘truth bombs’? The framing of the Russian invasion of Ukraine in Indian broadcast news”, *European Political Science*, 24, ss. 109-122.

²⁵ Zeev Maoz (1990), “Framing the national interest: The manipulation of foreign policy decisions in group settings”, *World Politics*, 43(1), ss. 77-110; Alex Mintz & Steven B. Redd (2003), “Framing Effects in International Relations”; Reuben Steff & Alan Tidwell (2020), “Understanding and evaluating Trump's foreign policy: A three frame analysis”, *Australian Journal of International Affairs*, 74(4), ss. 394-419; Timothy B. Gravelle (2018), “Trumping foreign policy: public diplomacy, framing, and public opinion among middle power publics” *Australian Journal of International Affairs*, 72(5), ss. 473-490; Armağan Gözkaman (2020), “The Trump Administration: An Impossible Thrust for Turkey-EU Relations”, içinde (editörler: Hüseyin Işıksal & Ozan Örmeci) *Historical Examinations and Current Issues in Turkish-American Relations*, Berlin: Peter Lang, ss. 331-346.

²⁶ Armağan Gözkaman (2025), “When values meet enlargement: framing Ukraine's future in the European Union through the lens of the logic of appropriateness”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 325-339; Haluk Ballı (2025), “Grievable nations: a reply to ‘When values meet enlargement: framing Ukraine's future in the European Union through the lens of the logic of appropriateness’ by Armağan Gözkaman”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 340-344; Nicole Scicluna, (2025), “Framing enlargement after the Russian invasion of Ukraine: between geopolitical drivers and procedural roadblocks”, *Journal of European Public Policy*, 32(12), ss: 3034-3058.

²⁷ Çeşitli örnekler için bakınız; Armağan Gözkaman (2025), “From discourse to legitimacy: narratives as instruments of influence in international relations”.

²⁸ The White House (2018), “President Donald J. Trump is ending United States participation in an unacceptable Iran deal”, The White House, Erişim Tarihi: 07.04.2026, Erişim Adresi: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-ending-united-states-participation-unacceptable-iran-deal/>.

²⁹ İran Devrim Muhafızları Ordusu'na bağlı özel bir birim olan Kudüs Gücü'nün başındaki Kasım Süleymani, askeri ve istihbarat amaçlı operasyonlardan sorumlu komutan olarak doğrudan Ayetullah Ali Hamaney'e bağlıydı. Bakınız; Ahmet Dursun & Haydar Karaalp (2020), “ABD saldırısında ölen İranlı general Kasım Süleymani kimdir?”, *Anadolu Ajansı*, 03.01.2020, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-saldirisinda-olen-iranli-general-kasim-suleymani-kimdir-/1690817>.

1979 rehine krizine yapılan atıf, aşağıdaki alıntıda net bir şekilde görülmektedir: “*Bu, bir UYARI olarak kabul edilmelidir: Eğer İran herhangi bir Amerikan vatandaşına veya Amerikan varlıklarına saldırırsa, biz 52 İran hedefini (İran’ın yıllar önce rehin aldığı 52 Amerikalıyı temsil edecek şekilde) belirlemiş bulunuyoruz. Bu hedeflerden bazıları İran için çok yüksek düzeyde ve İran kültürü açısından önemli yerlerdir. Bu hedefler ve İran’ın kendisi, ÇOK HIZLI VE ÇOK SERT bir şekilde vurulacaktır.*”³⁰

Bu çerçevede, Trump’ın İran’a yönelik tutumunun yaklaşık yarım yüzyıllık bir geçmiş üzerinden şekillendiği söylenebilir. Bununla birlikte; 28 Şubat 2026’da başlatılan savaş, esasen Temmuz 2025’te ABD-İsrail ortaklığıyla yürütülen 12 Gün Savaşı’nın devamı olarak değerlendirilmelidir. Trump, İran’ın nükleer programını etkili biçimde ortadan kaldırmayı amaçlayan 12 Gün Savaşı’nın “*muazzam bir askeri başarı*” ile tamamlandığını ileri sürmüş ve bu durumu bir zafer olarak değerlendirmişti.³¹ Ancak, bu değerlendirmenin gerçeği ne ölçüde yansıttığı tartışmaya açıktır. Haziran saldırıları her ne kadar İran’ın nükleer altyapısına zarar vermiş olsa da “*İran tehdidini*” tamamen ortadan kaldırdığı ileri sürülemez. Zira gerek zenginleştirilmiş uranyum stokları gerekse nükleer alandaki teknik bilgi birikimi açısından, İran’ın kritik bir kayıp yaşamadığı genel kabul görmektedir. Buna ek olarak, İran’ın balistik füze üretim kapasitesinde de hayati bir düşüş görülmemiştir. Aksine, İran’ın 12 Gün Savaşı sonrasında bu üretimi son derece verimli bir şekilde sürdürebildiğine dair güvenilir veriler bulunmaktadır.³² Bu veriler ışığında, ABD ve İsrail’in neden dokuz aydan daha kısa bir sürede İran’a tekrar saldırı gerçekleştirdikleri büyük oranda anlaşılabilir.

ABD Başkanı İran tehdidini defalarca “*yakın ve kaçınılmaz*” olarak tanımlayarak hiper-güvenlikleştirme (*hypersecuritization*) temelinde bir anlatı oluşturmuştur. Hiper-güvenlikleştirme; varlığı ileri sürülen tehdide eşdeğer büyüklükte herhangi bir tarihsel olay yaşanmamış olmasına rağmen, söz konusu tehdidin anlık ve zincirleme bir yıkıma yol açacağını iddia eden söylemsel bir kurguya dayanır.³³ Söz konusu anlatıya göre, İran’ın kısa süre içinde

³⁰ Alıntıda büyük harf kullanımı aynen korunmuştur. Bakınız; David A. Graham (2020), “The Iranian Humiliation Trump Is Trying to Avenge”, *The Atlantic*, 07.01.2020, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/01/trump-iran-hostage-crisis-history/604516/>.

³¹ Andrew Roth & William Christou & Julian Borger (2025), “Donald Trump says US has attacked three Iranian nuclear sites and ‘totally obliterated’ them”, *The Guardian*, 22.06.2025, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2025/jun/21/trump-us-nuclear-strikes-iran>.

³² Ghazal Golshiri & Elise Vincent (2026), “La reconstitution des capacités balistiques de l’Iran apparaît plus préoccupante qu’une relance rapide du nucléaire”, *Le Monde*, 26.02.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2026/02/26/la-reconstitution-des-capacites-balistiques-de-l-iran-apparaît-plus-preoccupante-qu-une-relance-rapide-du-nucleaire_6668416_3210.html.

³³ Lene Hansen & Helen Nissenbaum (2009), “Digital disaster, cyber security, and the Copenhagen School”, *International Studies Quarterly*, 53(4), ss. 1163-1165; Myriam Dunn Cavelty & Florian J. Egloff (2021),

ABD'ye yönelik bir saldırı gerçekleştireceği kesindir ve bu yüzden de hükümet Amerikan halkını korumak için ne gerekiyorsa yapmak zorundadır. Burada, güç kullanımını meşrulaştıran bir çerçeveleme söz konusudur. ABD Başkanı bu şekilde -Amerikan halkının korunma mecburiyeti nedeniyle- DÖO'yu gerekli bir eylem olarak ortaya koymaktadır. Trump ayrıca DÖO sayesinde 2018'de ABD'nin çekildiği Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın yerini "çok daha iyi" bir anlaşmanın alacağını iddia etmektedir.³⁴ Yıllar süren müzakereler sonucunda varılan ve İran'ın nükleer üretim faaliyetlerinin kontrolüyle ilgili en büyük diplomatik başarıyı oluşturan bu anlaşmanın yerini nasıl bir düzenlemenin alacağı hakkında ise herhangi bir bilgi aktarımında bulunmamıştır. Ancak, "çok daha iyi" bir anlaşma iddiasının hiper-güvenlikleştirme çerçevesiyle bağlantılı ve uzun vadeli bir güvenlik tesisine yönelik bir çerçevenin söylemsel bileşeni olduğu ileri sürülebilir.

Trump'ın tehditle ilgili "yakınlık" tespitini doğrulayan somut bir istihbarat bulunmamaktadır. Aksine, güvenilir medya kaynaklarında Trump'ın İran'ın füze programından bahsederken ABD topraklarını kastederek kullandığı "yakın tehdit" söyleminin gerçeği yansıtmadığı belirtilmektedir.³⁵ Her ne kadar İran'ın mevcut füze envanterinin Avrupa'nın bazı bölgelerine ve Ortadoğu'daki ABD askerî üslerine ulaşabileceği doğru olsa da, bu füzelerin ABD ana karasına ulaşabileceği şüphelidir. Nitekim ABD Savaş Bakanlığına bağlı Defence Intelligence Agency (Savunma İstihbarat Ajansı) tarafından hazırlanan bir raporda İran'ın ABD'deki hedefleri vuracak bir kıtalararası balistik füze sistemine 2035 yılından önce sahip olamayacağı belirtilmektedir.³⁶

Trump'ın "yakın tehdit" argümanını geçersiz kılan bir diğer husus, İran'ın nükleer kapasitesiyle ilgilidir. Bu tespit, iki farklı zeminde eleştirilebilir. İlk olarak, İran'ın nükleer silah geliştirme programıyla ilgili kurumsal bir uzlaşma bulunmamaktadır. Bu bağlamda, ABD Ulusal İstihbarat Direktörü Tulsi Gabbard'ın 26 Mart 2025'te ABD Temsilciler Meclisi'nin istihbarat faaliyetlerini denetleyen *House Permanent Select Committee on Intelligence* önünde yaptığı

"Hyper-securitization, everyday security practice and technification: Cyber-security logics in Switzerland", *Swiss Political Science Review*, 27(1), s. 141.

³⁴ Reuters (2026), "Trump: New Deal with Iran Will Be Better Than Old One", 20.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/trump-new-deal-with-iran-will-be-better-than-old-one-2026-04-20/>.

³⁵ Linda Qiu (2026), "Fact-Checking Trump's Justifications for Attacking Iran", *The New York Times*, 28.2.2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/02/28/us/politics/trump-iran-attack-fact-check.html>; BBC (2026), "Six Key Lines from Trump's Statement on Iran Strikes", 28.02.2026, Erişim Tarihi: 13.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c620d3nnw80o>.

³⁶ Defence Intelligence Agency (2026), "Golden Dome for America: Current and Future Missile Threats to the U.S. Homeland", Erişim Tarihi: 14.04.2026, Erişim Adresi: https://www.dia.mil/Portals/110/Documents/News/golden_dome.pdf.

konuşma dikkat çekicidir. Gabbard, bu konuşmasında ABD ulusal istihbarat topluluğunun değerlendirmelerine atıf yaparak “İran’ın nükleer silah üretmediğini” ve 2003 yılında durdurulan nükleer silah programının yeniden başlatılması yönünde (ülkenin dini lideri Ali Hamaney tarafından) bir “yetki verilmediğini” belirtmiştir.³⁷ Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Başkanı Rafael Grossi de -Gabbard’ın ifadesini destekler şekilde- ABD saldırısı öncesinde İran’da aktif ve sistematik bir nükleer silah üretim planına dair kanıt bulunmadığını belirtmektedir.³⁸

İran kaynaklı tehdidin “yakınlık” derecesiyle ilgili ciddi soru işaretleri yaratan bir diğer analiz zemini de İran’ın uranyum zenginleştirme kapasitesiyle ilgilidir. Nükleer silahların kontrolü ve nükleer silahsızlanma alanlarında uzman isimlerden Daryl G. Kimball, 12 Gün Savaşı sırasında zarar gören uranyum zenginleştirme tesislerinin silah üretim düzeyinde zenginleştirme kapasitesine ulaşmasının aylar süreceğini savunmaktadır.³⁹ Ayrıca, ABD Dışişleri Bakanı M. Rubio, DÖO başlamadan üç gün önce, İranlıların nükleer yakıt zenginleştirdiğine dair herhangi bir kanıt bulunmadığını beyan etmiştir.⁴⁰ Bu ifadelerden şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Tahran yönetimi gizli bir nükleer silahlanma faaliyeti yürütüyorsa bile, Trump’ın iddia ettiği gibi “çok yakın bir gelecekte” bunu başarması mümkün görünmemektedir. Amerikan istihbarat topluluğunun yanıldığını savunan Trump, İran’ın nükleer silah üretiminin acil bir askeri müdahaleyi gerektirecek ölçüde yakın olduğuna dair herhangi bir kanıt sunmamaktadır.

ABD Başkanı’nın “Eğer biz saldırmıyaydık, İran nükleer savaş başlatacaktı”⁴¹ şeklindeki savını da doğrulama olanağı bulunmamaktadır. Pentagon yetkililerinin Amerikan Kongresine yönelik bilgilendirme toplantısında kullandıkları “İran’ın ilk saldıran taraf olacağına dair bir

³⁷ Office of the Director of National Intelligence (2025), “Opening Statement as Delivered by Tulsi Gabbard, Director of National Intelligence, before the House Permanent Select Committee on Intelligence on the 2025 Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community”, 26.03.2025, Erişim Tarihi: 16.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.dni.gov/index.php/newsroom/congressional-testimonies/congressional-testimonies-2025/4061-ata-hpsci-opening-statement-as-delivered>.

³⁸ Darius Rochebin (2026), “Exclusif - Rafael Grossi sur LCI : ‘La plupart du matériel nucléaire de l’Iran est toujours là où il était’”, *TF1 Info*, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 10.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.tf1info.fr/international/interview-exclusif-rafael-grossi-sur-lci-la-plupart-du-materiel-nucleaire-de-l-iran-est-toujours-la-ou-il-etait-2425577.html>.

³⁹ Daryl G. Kimball (2026), “Trump’s Chaotic and Reckless Iran Nuclear Policy”, Arms Control Association, Mart 2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.armscontrol.org/act/2026-03/focus/trumps-chaotic-and-reckless-iran-nuclear-policy>.

⁴⁰ Mark Mazzetti & Edward Wong & David E. Sanger & Julian E. Barnes (2026), “Trump’s Case for War, a Series of False or Unproven Claims”, *The New York Times*, 26.02.2026, Erişim Tarihi: 17.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/02/26/us/politics/trump-iran-claims-nuclear-weapons.html>.

⁴¹ Deepa Shivaram & A. Martinez (2026), “Trump Claims There Would Have Been a Nuclear War if U.S. Didn’t Strike Iran First”, *NPR*, 04.03.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2026/03/04/nx-s1-5734331/trump-claims-there-would-have-been-a-nuclear-war-if-u-s-didnt-strike-iran-first>.

*istihbarat bulunmamaktadır*⁴² ifadesi de bu olanaksızlığı gözler önüne seren örnekler arasında yer almaktadır. Benzer şekilde, ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio'nun İsrail'in saldırı seçenekleri hakkında yaptığı açıklama, ABD Başkanı'nın söylemlerini destekler nitelikte değildir. Rubio'ya göre, eğer ABD önleyici saldırı başlatmasaydı, İsrail -tek başına- İran'a saldıracaktı ve İran da ABD kuvvetlerine misilleme yapacaktı.⁴³

Trump'ın İran kaynaklı tehdidin yakınlığı ve İran kuvvetlerinin “*ilk saldırı*” planları ile ilgili “*aykırı*” söylemleri, kullandığı anlatıların gerçek ötesi niteliğini göstermektedir. Kendi düşünceleriyle uyuşmayan veri ve beyanları reddeden ve kendi “*gerçekliklerini*” inşa eden⁴⁴ ABD Başkanı, doğru olmayan söylemler aracılığıyla bir aciliyet ve kaçınılmazlık anlatısını inşa etmiştir. Burada, başka anlatıların rekabet oluşturma riskini ortadan kaldırma amacı net olarak görülmektedir. Buna ek olarak, hem iç, hem de dış politika açısından son derece “*kullanışlı*” olarak nitelendirilebilecek bir “*önleyici meşru müdafaa*” çerçevesini de inşa etmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Ancak, söylemsel meşrulaştırma ve siyasal araçsallaştırma çabalarının gerçek dışı argümanlara dayanması, anlatı analizinin “*gereğe inşası*” işlevi açısından önemli bir zayıflık yaratmaktadır.

⁴² Phil Stewart & Hümeysra Pamuk (2026), “Pentagon Tells Congress No Sign That Iran Was Going to Attack US First, Sources Say”, *Reuters*, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/us/pentagon-tells-congress-no-sign-that-iran-was-going-attack-us-first-sources-say-2026-03-02/>.

⁴³ John Haltiwanger (2026), “The Trump Administration’s Iran War Justifications Keep Changing”, *Foreign Policy*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://foreignpolicy.com/2026/03/03/trump-conflicting-justifications-iran-war-rubio-israel/>.

⁴⁴ Medyada, Donald Trump'ın gerçek dışı iddialarını yansıtan çeşitli aktarımlar mevcuttur. Örneğin, 7 Haziran 2026'da NBC'nin “*Meet the Press*” programında Kristen Welker tarafından “*seçim hilesi*” iddiaları hakkında kanıt göstermesi istendiğinde Welker'ı ve büyük medya kanallarını “*düzenbaz*” (*crooked*) ve “*aptal*” (*stupid*) olarak nitelendirerek stüdyoyu hızlı bir şekilde terk etmiştir. DÖO ile ilgili olarak 6 Nisan 2026'da PBS muhabirinin “*İran'ın enerji altyapısını bombalamak sivillere nasıl bir yardım sağlar?*” şeklindeki sorusunu PBS'i “*radikal solcu deliler grubu*” olarak niteleyerek ve İranlıların “*özgürlük istedikleri için bomba seslerini duymak istediklerini*” iddia ederek yanıtlamıştır. Trump, ayrıca, DÖO'nun henüz altıncı haftasında *Fox Business* kanalında yayımlanan “*Sunday Morning Futures*” adlı programın sunucusu Maria Bartiromo ile yaptığı röportajda “*savaşın sona erdiğini*” ifade etmiştir. ABD Başkanı'nın sosyal medya üzerinden yaptığı bir paylaşım, gerçek dışı ifadeleriyle bir diğer can alıcı örneği oluşturmaktadır. Trump, mesajında, İran'a anlaşmaya için tanıdığı sürenin dolması halinde “*bir medeniyetin bir daha asla doğmamak üzere yok olacağını*” iddia etmiştir. Bakınız; Brajesh Upadhyay & Dulcie Lee (2026), “Trump abruptly ends NBC interview after clash over 'rigged election' claim”, 07.06.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/ce8k1xx6yzjo>; Joe dePaolo (2026), “Radical left group of lunatics! Trump scolds PBS reporter who asked him how it helps Iranians to attack country's energy infrastructure”, *MSN*, 06.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.msn.com/en-us/news/politics/radical-left-group-of-lunatics-trump-scolds-pbs-reporter-who-asked-him-how-it-helps-iranians-to-attack-country-s-energy-infrastructure/ar-AA20gXcn>; Ryan Dubé (2026), “Fox’s Bartiromo Says Trump Told Her Iran War Is Over”, *The Wall Street Journal*, 14.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.wsj.com/livecoverage/iran-us-cease-fire-talks-stalled-2026/card/meKQGaEKEGQhjb7D2zH>; Aleksandar Brezar & Gavin Blackburn (2026), “Trump déclare qu’une civilisation entière mourra ce soir si Téhéran refuse de conclure un Accord”, *Euronews*, 07.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://fr.euronews.com/2026/04/07/trump-declare-quune-civilisation-entiere-mourra-ce-soir-si-teheran-refuse-de-conclure-un-a>.

Trump'ın DÖO'yu başlatırken sosyal medya üzerinden duyurduğu dört askeri hedef, bu doğrultuda değerlendirilmelidir: İran'ın nükleer silah edinmesini engellemek, füze cephaneliğini ve üretim tesislerini yok etmek, vekil ağlarını zayıflatmak ve donanmasını imha etmek. Bu noktada, Trump'ın rejim değişikliğine yönelik arzusu da hatırlatılmalıdır. “*Biz işimizi bitirdiğimizde, hükümetinizi devralın. Onu ele geçirmek sizin elinizde olacak. Bu muhtemelen nesiller boyunca elinize geçecek tek fırsat olacaktır.*”⁴⁵ diyen Trump, DÖO'yu halk ayaklanması için sağlam bir zemin olarak çerçevelemektedir. Devrim Muhafızları mensuplarını teslim olmaya çağırması da bu çerçeveyi tamamlar niteliktedir. Ancak, rejim değişikliğinin gerçekten hedeflendiğine dair çeşitli soru işaretleri bulunmaktadır. Nitekim Trump 1 Nisan 2026'da yaptığı “*ulusa sesleniş*” konuşmasında⁴⁶ rejim değişikliğinin DÖO'nun hedefleri arasında yer almadığını söyledikten hemen sonra -İran'ın birçok üst düzey yetkilisinin öldürülmüş olması nedeniyle- böyle bir değişimin fiilen gerçekleşmiş olduğunu öne sürmüştür.

D. Trump'ın saydığı iki askeri hedefi oluşturan nükleer silah teknolojisi ve füze üretim kapasitesi birlikte incelendiğinde, İran'ın hem ABD topraklarını, hem de deniz aşırı üslerini ve müttefiklerini vurabilecek füzelere ve nükleer silaha sahip olmak üzere olan bir tehdit olarak çerçevesi görülmektedir: “*Bu rejimin, mesajını iletme için gerçekten nükleer silahlara sahip olması durumunda nasıl cüretkâr hale geleceğini bir düşünün. Amerikan Ordusu bu yüzden [ABD'yi] ve temel ulusal güvenlik çıkarlarımızı tehdit etmesini engellemek amacıyla bu radikal ve kötü niyetli diktatörlüğe karşı büyük ölçekli ve halen devam eden bir operasyon başlattı.*”⁴⁷

ABD Başkanı DÖO'yu gerekçelendirirken, İran'daki iç baskı ve insan haklarına da değinmiştir. Trump, bu anlatıda, müdahaleyi haklı bir tepki olarak sunmakta ve aşağıdaki sosyal medya paylaşımında da görüldüğü üzere askeri operasyonu rejimin baskıcı eylemlerine karşı “*koruyucu*” bir müdahale olarak nitelendirmektedir: “*Eğer İran, geleneklerinde olduğu gibi,*

⁴⁵ Piotr Smolar (2026), “Donald Trump succombe à la tentation d'un changement de régime en Iran avec l'opération «Fureur épique»”, *Le Monde*, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2026/02/28/avec-l-operation-fureur-epique-donald-trump-succombe-a-la-tentation-d-un-changement-de-regime-en-iran_6668712_3210.htm.

⁴⁶ *Associated Press* (2026), “Read the Complete Transcript of Trump's Address to the Nation”, 02.04.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/donald-trump-transcript-address-iran-war-b5970011fe934dde84d95d650bda56a9>.

⁴⁷ *Le Monde* (2026), “«Nous veillerons à ce que l'Iran n'obtienne pas d'arme nucléaire» : le discours de Donald Trump après le lancement de frappes américaines”, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 10.04.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2026/02/28/nous-veillerons-a-ce-que-l-iran-n-obtienne-pas-d-arme-nucleaire-le-discours-de-donald-trump-apres-le-lancement-de-frappes-americaines_6668676_3210.html.

barışçıl protestocuları vurur ve şiddet kullanarak öldürürse -ki bu onların alışılmış uygulamasıdır- Amerika Birleşik Devletleri onları kurtarmaya gelecektir.”⁴⁸

Protesto gösterilerine katılan İranlıları “kurtarma” amaçlı herhangi bir operasyon emri vermeyen Trump’ın DÖO’yu başlatırken gösteriler esnasında öldürülen on binlerce sivile atıfta bulunması dikkat çekicidir.⁴⁹ Ayrıca, İsrail Başbakanı B. Netanyahu ile birlikte başlattığı savaşı haklı göstermek amacıyla kullandığı argümanlar arasında İran’ın “1979’dan bu yana küresel ölçekte şiddet üreten bir devlet” olması da bulunmaktadır. Bu bağlamda kullandığı “Bir şey yapılması gerekiyordu ve üzerinden 47 yıl geçti. Uzun zamandır dünyanın dört bir yanında insanları öldürüyorlar.”⁵⁰ ifadesinde de görüldüğü üzere, anlatıyı tarihsel süreklilik üzerinden inşa etmektedir. Trump ayrıca bu ifadesini destekleyen ve doğrudan ABD vatandaşlarını kapsayan bir “örnek vaka” kullanmayı da ihmal etmemiştir: İran, Trump’a göre, 12 Ekim 2000’de USS Cole savaş gemisini hedef alan terör saldırısından “haberdardı” ve bu saldırıya “dâhil olmuştu”.⁵¹ Oysaki El Kaide bağlantılı intihar bombacıları tarafından Yemen’de gerçekleştirilen bu saldırının İran ile bağlantılı olduğuna dair bir kanıt bulunmamaktadır.

Trump’ın yukarıda sunulan gerekçelerle ve kısa sürede net bir zafer kazanacağını düşünerek başlattığı “destansı” operasyonu hangi ölçütlere göre sonlandıracağı da belirsizdir. ABD Başkanı’nın beyanları incelendiğinde, savaşın sona ermesi için İran’ın teslim olması gerektiği yönünde tutarlı bir söylemi ortaya koyamadığı görülmektedir. Nitekim, 6 Mart’ta “İran koşulsuz bir şekilde teslim olmadıkça anlaşma söz konusu olamaz”⁵² şeklinde bir mesaj veren Trump, bir sonraki gün “Koşulsuz demiştim. Bu, ya ‘pes ettik’ dedikleri an ya da artık savaşamayacak duruma gelip ‘pes ettik’ diyecek kimsenin kalmadığı an demektir -ki bu da mümkün.”⁵³ şeklinde bir beyanda bulunmuştur. 10 Mart’taki basın bültenleri incelendiğinde ise son derece farklı bir yaklaşım dikkat çekmektedir: Trump, DÖO’nun yakında sona erme

⁴⁸ Jaroslav Lukiv (2026), “Trump Warns US Will Intervene if Iran Kills Protesters”, *BBC*, 02.01.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c0q4z33pnyo>.

⁴⁹ Zachary B. Wolf (2026), “Donald Trump’s Iran Attacks Speech, Annotated”, *CNN*, 01.03.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2026/02/28/politics/donald-trump-iran-attacks-speech>.

⁵⁰ Senate Democrats (2026), “Transcript: President Trump Holds a Bilat with Friedrich Merz of Germany”, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 18.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.democrats.senate.gov/newsroom/trump-transcripts/transcript-president-trump-holds-a-bilat-with-friedrich-merz-of-germany-3326>.

⁵¹ Linda Qiu (2026), “Fact-Checking Trump’s Justifications for Attacking Iran”.

⁵² Faisal Ali (2026), “‘No Deal with Iran Except Unconditional Surrender,’ Trump Says”, *Al Jazeera*, 06.03.2026, Erişim Tarihi: 18.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/6/no-deal-with-iran-except-unconditional-surrender-trump-says>.

⁵³ Hugo Lowell (2026), “Trump vague on Iran’s ‘unconditional surrender’ as he refuses to rule out US troop deployment”, *The Guardian*, 08.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/mar/07/trump-ground-troops-iran>.

olasılığına dair bir soruyu “*Bilmiyorum, duruma bağlı. Ne zaman tamamlanacağı tamamen benim kafamda, başka kimsenin değil.*” şeklinde yanıtlamıştır.⁵⁴

Söz konusu belirsizlik, bilinçli olarak oluşturulan bir “*stratejik muğlaklık*” olarak değerlendirilebilir. Bu muğlaklık, dördüncü bölümde bahsedilecek olan “*zafer*” çerçevelemesinin “*başarısını*” garantileme amacına hizmet etmektedir. Bununla birlikte, Trump’ın iki önemli özelliğine değinmek yerinde olacaktır. Yukarıda da belirtildiği üzere, ABD Başkanı’nın çok sayıda siyasal kararını *gerçek ötesi* kavramıyla açıklamak mümkündür.⁵⁵ Trump; sahip olduğu düşünceler doğrultusunda oluşturduğu iddiaları, doğrulanmamış olmalarına, aksini ispatlayan bulguların varlığına ve bu bulguların resmi kaynaklar tarafından açıklanmış olmalarına rağmen kesin ifadeler kullanarak beyan etmekte ve siyasi kararlarını bu beyanlar temelinde almaktadır. Dikkate alınması gereken bir diğer özelliği de muhakeme ve karar alma şekliyle ilgilidir. Donald Trump’ın liderlik tarzı üzerine yapılan araştırmalardan birinde “*karmaşık konuları yüzeysel kavrama eğilimi*” ve “*kararlarının etkilerini ve politika girişimlerinin uzun vadeli sonuçlarını tam olarak değerlendirmeden dürtüsel hareket etme yatkınlığı*” potansiyel zayıflıklar olarak tanımlanmaktadır.⁵⁶ Bazı çalışmalar daha da ileri giderek Trump’ın ABD için bir tehdit oluşturduğuna işaret etmektedir.⁵⁷ Tüm bu değerlendirmeler bir arada ele alındığında, diğer ABD başkanlarının hiçbiri tarafından gerçekleştirilmeyen bir askeri operasyonun neden Trump tarafından -ve yukarıda belirtilen gerekçelerle- başlatıldığı daha kolay anlaşılmaktadır.

3. İran’ın ‘Zafer’ Çerçevelemesine Temel Oluşturan Direniş Stratejisi

İranlı yetkililer, aşağıda incelenen çok boyutlu direniş stratejisi sayesinde teslim olmadan sürdürebildikleri mücadeleyi -henüz 15 Haziran’da anlaşmaya varılmadan önce- bir “*zafer*” olarak çerçevelemişlerdir. Yargı Erki Başkanı Gulam Hüseyin Muhsini Ejei, Cumhurbaşkanı

⁵⁴ Anthony Zurcher (2026), “Mixed Messages from Trump Leave More Questions than Answers over War's End”, *BBC*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 21.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c93j2dw72q9o>.

⁵⁵ Bu savı destekleyen çeşitli akademik çalışmalar için bakınız; Ken Wilber (2017), *Trump and a post-truth world*, Shambhala Publications; Robin Tolmach Lakoff (2017), “The hollow man: Donald Trump, populism, and post-truth politics”, *Journal of Language and Politics*, 16(4), ss. 595-606; Frank Fischer (2022), “Post-truth populism and scientific expertise: Climate and Covid policies from Trump to Biden”, *International Review of Public Policy*, 4(1), ss. 115-122; Christian Baier (2024), “Narratives of post-truth: Lyotard and the epistemic fragmentation of society”, *Theory, Culture & Society*, 41(1), ss. 95-110.

⁵⁶ Aubrey Immelman (2017), “The Leadership Style of US President Donald J. Trump”, Working Paper No: 1.1, St. John’s University and the College of St. Benedict, Unit for the Study of Personality in Politics, Collegeville & St. Joseph, s. 11.

⁵⁷ Laurence Nardon (2018), “Politique étrangère américaine : la sombre vision de Monsieur Trump”, *Etudes*, 3, s. 12; Armağan Gözkaman (2020), “The Trump Administration: An Impossible Thrust for Turkey-EU Relations”, s. 333.

Mesud Pezeşkiyan⁵⁸ ve Meclis Başkanı Muhammed Bakır Galibaf'ın⁵⁹ paylaştıkları “*Tek Tanrı, tek millet, tek lider ve tek yol; İran için zafer*” şeklindeki beyan, bu çerçeveyi destekleyen üst düzey söylemler arasında yer almaktadır. Ayetullah Mücteba Hamaney'in ABD için kullandığı “*utanç verici yenilgi*”⁶⁰ ve “*belirleyici bir darbe ile mağlup edildi*”⁶¹ şeklindeki ifadeleri bu doğrultudaki bir diğer önemli örneği oluşturmaktadır. Söz konusu ifade, aynı zamanda İran'ın koşullarının kabul edileceği bir barış anlaşmasının giderek yaklaşmakta olduğu şeklinde de değerlendirilebilir.

İran'da üretilen zafer söylemi, DÖO'nun verdiği ağır darbelere rağmen askeri direncin son ana kadar korunabilmiş olmasının bir sonucudur. ABD-İsrail ortak harekâtının henüz başlangıç aşamasında siyasi ve askeri yönetici kadrolarındaki üst düzey isimleri kaybeden ve adeta “*başsız*” bırakılan İran yönetimi; savaşı, 15 Haziran'da varılan -ve zafer olarak çerçevelediği- anlaşma imzalanana kadar sürdürebilmiştir. İran'ın savaşı sürdürebilmesine olanak sağlayan stratejinin en az üç temel bileşenden oluştuğunu ileri sürmek mümkündür. Siyasi ve askeri örgütlenme, bu bağlamda incelenmesi gereken ilk dayanağı oluşturmaktadır. “*Merkeziyetsiz*” (*decentralized*) olarak betimlemenin mümkün olduğu bu örgütlenme türü, aslında İran'ın daha önce yaşadığı çatışmalardan çıkarttığı bir ders niteliğindedir. 2003'ten sonra İran'daki askeri planlamaların -Irak'ın işgalinden ötürü- ABD'nin olası bir saldırısına odaklandığı ve 2005'ten itibaren “*mozaik savunma*” olarak adlandırılan doktrinin kabul edildiği görülmektedir. Asimetrik bir yaklaşımı benimseyen bu doktrin, geniş bir alana yayılmış milis güçleriyle saldırganlara karşı yıpratma savaşı yürütme esasına dayanır.

Doktrinin sağladığı önemli bir fayda, büyük bir özerkliğe sahip olan 30'dan fazla komutanlıktan oluşan askeri yapıda görülebilmektedir. Bu komutanlıklar merkezi bir hiyerarşiden bağımsız olarak hedef belirleyebilmekte ve uygun gördükleri zaman ve koşullarda bu hedeflere -herhangi bir onaya ihtiyaç duymadan- saldırı düzenleyebilmektedir. Bu tür bir askeri teşkilatlanma, merkezi komuta kademesinin devre dışı kalması durumunda sistemin tamamen çökmesini

⁵⁸ Saleh el-Batati (2026) “Iran Leaders Issue Rare Near-Identical Unity Statements”, *The Washington Post*, 23.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.wsj.com/livecoverage/iran-war-us-ceasefire-2026/card/0FSIzc58XaxDNKP0B2PZ>.

⁵⁹ *Dawn* (2026), “Iran's judiciary chief also shares message of unity among the people”, 23.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.dawn.com/news/1994441>.

⁶⁰ *France 24* (2026), “Mojtaba Khamenei défie les États-Unis, le cours du pétrole reste volatil”, 30.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.france24.com/fr/moyen-orient/20260430-mojtaba-khamenei-d%C3%A9fie-les-%C3%A9tats-unis-le-cours-du-p%C3%A9trole-reste-volatile>.

⁶¹ Peter Barabas & Aleksandar Brezar & Babak Kamiar (2026), “L'ayatollah Mojtaba Khamenei affirme que l'Iran a porté un "coup décisif" à l'ennemi malveillant”, *Euronews*, 04.06.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://fr.euronews.com/2026/06/04/layatollah-mojtaba-khamenei-affirme-que-liran-a-porte-un-coup-decisif-a-lennemi-malveillant>.

engelleyerek İran silahlı kuvvetlerine büyük bir avantaj sağlamaktadır. Nitekim Genelkurmay Başkanı Abdurrahim Musevi, İran Savunma Bakanı Aziz Nasırzade ve Devrim Muhafızları Kara Kuvvetleri Komutanı Muhammed Pakpur'un DÖO operasyonları sonucunda öldürülmeleri, İran ordusunun operasyonel kapasitesini ortadan kaldıramamıştır. Bu noktada, İran'daki yönetim sisteminin de sürekliliği garanti altına alacak şekilde tasarlanmış olduğu hatırlatılmalıdır. Bir üst düzey yönetici ortadan kaldırıldığında yerine geçebilecek birden fazla ismin hazır bulunmasına izin veren bu sistem, İran'ın dayanıklılığını artırmakta ve süreklilik arz eden bir karşı koyma potansiyeli yaratmaktadır.

Kullanılan silah sistemleri ve yöntemler, İran'ın savaş stratejisinin ikinci bileşenini oluşturmaktadır. Maliyet ve buna bağlı olarak ortaya çıkan üretim miktarı, bu bileşenin avantajlı bir cephesini oluşturmaktadır. İran'da üretilen insansız hava araçlarının maliyetinin son derece düşük olması ve İran'ın –her ne kadar tam sayısı bilinmese de- yıllardır ürettiği insansız hava aracı stoklarının yüksek olması nedeniyle özellikle İsrail'e ve Körfez ülkelerindeki ABD üslerine yönelik ciddi bir saldırı gücü bulunmaktadır. “İran'ın 20 bin dolarlık İHA'larını yok etmek için 4 milyon dolarlık füzeler kullanma”⁶² durumu, savaş için büyük bir kaynak ayırma zorunluluğu yaratmaktadır. Aşağıdaki tablo, DÖO boyunca kullanılan üçü saldırı (Tomahawk, JASSM, PrSM) ve dördü de savunma amacıyla (SM-3, SM-6, THAAD, Patriot) kullanılan füze sistemlerine ait veriler yer almaktadır:

Tablo 1. 2026 İran Savaşı'nın ilk 39 gününde ABD tarafından kullanılan mühimmat tablosu⁶³

Mühimmat	Birim maliyeti (milyon dolar)	Savaş öncesi stok durumu (adet)	Savaşta kullanılan tahmini miktar	Teslim süresi (üretim) (Ay)
Tomahawk	2,6	3100	1000'den fazla	47
JASSM	2,6	4400	1100'den fazla	48
PrSM	1,6	90	40-70	46
SM-3	28,7	410	130-250	64

⁶² Bloomberg (2026), “Trump's Iran Goals Still Fuzzy as War Rages”, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 27.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2026-03-03/iran-war-trump-s-goals-still-unclear-with-no-obvious-endgame>.

⁶³ Mark F. Cancian & Chris H. Park (2026), “Last Rounds? Status of Key Munitions at the Iran War Ceasefire”, CSIS, 21.04.2026, Erişim Tarihi: 26.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.csis.org/analysis/last-rounds-status-key-munitions-iran-war-ceasefire>.

SM-6	5,3	1160	190-370	53
THAAD	15,5	360	190-290	53
Patriot	3,9	2330	1060-1430	42

Tablo incelendiğinde, en az üç nokta dikkat çekmektedir. İlk olarak, bir önceki paragrafta da belirtildiği üzere, savaş ABD bütçesi için büyük bir yük oluşturmaktadır. ABD Savaş Bakanlığının “*savaşın ilk haftasında 11,3 milyar dolar harcama yapıldı*” şeklindeki açıklaması ve Beyaz Sarayın Amerikan Kongresinden 200 milyar dolarlık ek kaynak talebinde bulunması,⁶⁴ bu tespiti destekler niteliktedir. İkinci olarak, mevcut füze stoklarında savaş nedeniyle kayda değer bir azalma görülmektedir. Özellikle Pasifik’teki Çin-ABD rekabeti ve -Trump ile Putin’in zaman zaman medyaya yansıyan çeşitli “*dostluk*” görüntülerine rağmen- Rusya sorunu nedeniyle bu azalmanın Vaşington’da endişe yaratmadığını savunmak kolay değildir. Bu endişe, üçüncü dikkat çekici nokta olan telafi sürelerinin uzunluğunu da kapsamaktadır. Tablo, füzelerin telafi edilmesi için yaklaşık olarak dört ile altı yıl arasında değişen bir süreye işaret etmektedir. Ancak, raporda savaş öncesi seviyelere dönülmesi için bir ile dört yıl arasında değişen bir süreye ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir -ki bu sürenin bile Pentagon’daki planlamacılar açısından sıkıntılı olduğu ileri sürülebilir.

İran’ın İHA cephaneliği sadece görece düşük maliyet nedeniyle değil, aynı zamanda çeşitli kullanım amaçları nedeniyle de önemli avantajlar sağlamaktadır. Bazı modellerin 2000 kilometreden fazla menzile sahip olmaları ve -boyutlarının küçüklüğü ve düşük irtifada uçmaları nedeniyle- radar tarafından tespit edilmelerinin zorluğu bu avantajlar arasında sayılabilir. İHA’ların kritik önemini daha da arttıran bir diğer husus, “*doygunluk*” (*saturation*) etkisi için de kullanılabilir olmalarıyla bağlantılıdır. Bu kullanım şeklinde, önce çok sayıda İHA -düşmanın savunma sistemi kapasitesini zorlayacak ölçüde- aynı hedefe gönderilerek doygunluk yaratılmakta, ve bir sonraki etapta fırlatılan füzeler de zayıflamış savunmayı aşabilmektedir.

Saldırı ve savunma sistemleri ile ilgili bu tespitler, iki önemli hususu gündeme getirmektedir: Daha düşük maliyetli savunma sistemlerine yapılacak yatırımlar ve stokların durumu. Ukrayna örneğinde de görüldüğü üzere, maliyeti düşük olan savunma sistemleri bir süredir

⁶⁴ Madeline Halpert & Anthony Zurcher (2026), “White House Seeks \$200bn in Military Funding in Wake of Iran War”, *BBC*, 19.03.2026, Erişim Tarihi: 25.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c5y73gwk1qdo>.

kullanılmaktadır. Ancak, “*fakirin zengine karşı savaşı*” şeklinde değerlendirilebilecek Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle Kiev’in yaptığı araştırma-geliştirme çalışmaları ve bunun sonucunda oluşturulan savunma sisteminin henüz diğer ülkeler tarafından yeterince ilgiyle takip edilmediği görülmektedir. Örneğin, Birleşik Arap Emirlikleri DÖO’nun ilk on gününde THAAD ve Patriot savunma sistemleri sayesinde İran’dan gelen 189 füze ve 941 İHA saldırısının %90’dan fazlasını önleyebilmiştir.⁶⁵ Ancak, yukarıdaki tabloda da belirtildiği üzere, bu savunma oldukça maliyetlidir. ABD’nin ve Körfez’deki müttefiklerinin daha az mali kaynak tüketecek sistemlere yatırım yapmamış olmaları, 2026 Savaşı’nda İran’ın lehine işlemektedir.

Bu ortamda silah stoklarının kritik önem taşıdığını ileri sürmek hatalı olmayacaktır. Taraflardan biri saldırı mühimmatını ya da önleme sistemlerini tükettiğinde denge değişebilir. Savaş, bir anlamda “*mühimmat yarışı*” haline gelmiş durumdadır ve stokların ne kadar dayanacağı savaşın belirleyici faktörünü oluşturmaktadır. Resmi açıklamalar, her iki tarafın da uzun süre dayanabileceğine işaret etmektedir. Ancak, tarafların füze stokları hakkında net bir bilgi sahibi olmak mümkün değildir. Ayrıca, savaşta İran’ın cephaneliğine ne ölçüde zarar verildiği ve İran’ın telafiyi ne kadar hızlı bir şekilde gerçekleştirebildiğine dair de belirsizlikler mevcuttur.

Tahran yönetimi, silah sistemlerindeki avantajını “*yatay tırmandırma*” stratejisiyle de artırmayı hedeflemiştir. İran’ın sadece İsrail’i değil, aynı zamanda bölgedeki ABD üslerini ve Körfez monarşilerini de hedef alarak çatışmayı genişletmiş olması bu stratejik tercihin sonucudur. Bu stratejinin amacı, savaşı DÖO’nun ABD-İsrail-İran üçgeninden çıkararak, ABD ve İsrail’i birbirine bağlı birden fazla cephede mücadele etme durumunda bırakmaktır. Bir diğer önemli husus, amaçlanan tırmandırma faaliyetlerinin yalnızca İran askeri güçleri üzerinden gerçekleşmiyor olmasıdır. Yeni cephelerin, sınırlı da olsa, “*vekil ağı*” kullanılarak açıldığı ve “*direnış eksenini*” olarak da adlandırılan bu ağ içerisinde özellikle üç aktörün öne çıktığı görülmektedir: Hizbullah, Haşdi Şabi (Halk Seferberlik Güçleri) ve Husiler (Ensarullah Hareketi). Hizbullah, 2 Mart 2026’da İsrail’e yönelik füze ve İHA saldırılarıyla “*kuzey cephesini*” açarak savaşa dâhil olmuştur. İsrail’in hava savunma sistemlerini zorlamaya yönelik bu saldırı, çatışmanın Lübnan’a taşınmasına yol açarak yatay tırmandırma hedefine hizmet etmiştir. Yemen’deki Husilerin İsrail’e yönelik saldırıları büyük ölçüde sembolik kalmaktadır. Ancak, Ensarullah Hareketi, deniz ticaret yolları açısından kritik bir öneme sahip olan Babülmendep Boğazı üzerindeki konumundan ötürü İran için son değerli bir müttefik

⁶⁵ *DigitalDubai* (2026), “UAE THAAD & Patriot Missile Defense vs Iran Attacks 2026: How UAE’s Air Defense is Intercepting 90%+ of Missiles and Drones”, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://digitaldubai.ai/dubai-updates/uae-thaad-patriot-missile-defense-iran-attacks-2026>.

konumundadır. Irak'ta ise İran'a yakınlığıyla bilinen Haşdi Şabi unsurları -özellikle Kataib Hizbullah- ABD hedeflerine yönelik saldırıları artırmıştır. Bu saldırılar, bir taraftan Bağdat yönetimini Vaşington ile Tahran arasında hassas bir denge kurmaya zorlarken diğer taraftan da ABD'nin askeri kaynaklarını yeniden konumlandırmasına neden olmuştur. Böylece, İran'la ideolojik bir direniş ortaklığı paylaşan bu üç “*vekil*” -her biri kendi iç siyasi dinamikleri ve kazanç/kayıp hesapları doğrultusunda hareket etmekle birlikte- İran'ın çıkarları doğrultusunda faaliyete geçerek çatışmayı coğrafi olarak genişletmiş ve ABD-İsrail ittifakı (ve bölgedeki müttefikleri) üzerindeki baskıyı artırmıştır.

İran'ın savaş stratejisinin üçüncü bileşenini, altyapı unsurlarını da kapsayan ekonomik hedefler oluşturmaktadır. “*Dikey tırmandırma*” kavramına örnek oluşturan bu durum, çatışmalarda hedef yelpazesini genişleterek düşman için “*maliyeti artırma*” amacına hizmet etmektedir. Bu tırmandırma şeklinde, saldırının yoğunluğunu, kapsamını ve şiddetini artırmak amaçlanır.⁶⁶ Tahran yönetimi, bu çerçevede, odak noktasını genişlettiği ve askeri nitelikteki operasyonlarına ek olarak sivil hedefleri ve kritik altyapıları saldırı planlarına dâhil ettiği bir stratejiyi benimsemektedir. Bununla ilgili en önemli örnek, 4 Mart 2026'dan itibaren Hürmüz Boğazı'nın “*kapatılmış*” olmasıdır. Tahran yönetimi, bu tarihten itibaren Boğaz'dan geçişlerin İslam Devrimi Muhafızları Ordusu'nun (İDMO) onayına tabi olduğunu duyurmuştur. İDMO, Boğaz'daki trafik ayırım şeması boyunca deniz mayınları döşemiş ve “*düşman*” veya “*uygunsuz*” olarak değerlendirilen ticaret gemilerini hedef almak için insansız hava araçları ve füzeler kullanmıştır. Hat boyunca zorunlu rotalar belirleyen İDMO, gemileri bu rotaları kullanmaya zorlamıştır. ABD'nin 13 Nisan'dan itibaren Boğaz'da İran bağlantılı gemilere yönelik olarak başlattığı abluka, bölgedeki sorunu daha da karmaşık hale getirmiştir. İran ayrıca Körfez'deki enerji tesislerini, veri merkezlerini, lüks otelleri ve su arıtma tesislerini de hedef almıştır.⁶⁷ Bu durum, savaşın sadece askeri alandan çıkarak sivil alanı da kapsadığını göstermektedir.

İran'ın “*zafer*” çerçevesini destekleyen anlatılar, doğal olarak, çalışmanın bu bölümünde değinilen üç bileşenin her birini kapsamaktadır. Birinci bileşen (siyasi ve askeri örgütlenme) hakkındaki beyanlar incelendiğinde, Dışişleri Bakanı Abbas Arakçi'nin hem dayanıklılık, hem de savunma amacıyla tasarlanan mozaik savunma sayesinde İran'ın “*savaşın ne zaman ve nasıl*

⁶⁶ Mona Yacoubian (2026), “Visualizing Iran's Escalation Strategy”, CSIS, 27.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.csis.org/analysis/visualizing-irans-escalation-strategy>.

⁶⁷ Franck Galland (2026), “Bombarder les sites de dessalement des pays du Golfe, c'est franchir une ligne rouge”, *Le Monde*, 14.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/idees/article/2026/03/14/bombarder-les-sites-de-dessalement-des-pays-du-golfe-c-est-franchir-une-ligne-rouge_6671175_3232.html.

biteceğine karar verme” gücüne sahip olduğuna dair ifadesi⁶⁸ dikkat çekmektedir. Arakçi ayrıca sistemin lider kadroyu “*başsız bırakmayı*” amaçlayan saldırılara karşı dayanıklılığını açıkça överek -ve komuta zincirinin merkeziyetsiz yapısına dikkat çekerek- bir “*lider kaybı*” durumunda İran’ın savaş yürütme kabiliyetinin ortadan kalkmayacağını savunmaktadır. Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi Başkanı Ali Laricani de dayanıklılık unsurunu vurgulamakta ve - ABD’nin öngördüğü daha kısa süreli askeri operasyonların aksine- ülkesinin “*uzun ve zamana yayılmış*” bir mücadeleye hazır olduğunu vurgulamaktadır.⁶⁹

Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan’ın İran’ın askeri gücü ve caydırıcılık kapasitesiyle ilgili olarak kullandığı anlatı⁷⁰ şu şekilde özetlenebilir: “*Düşman, savaş sırasında İran’ın taarruz kapasitesi karşısında gafil avlanmıştır ve bu sürpriz unsurunun arkasında, yıllarca süren planlama, teknolojik gelişme ve İranlı komutanlar ile uzmanların kesintisiz çalışması yer almaktadır.*” Bir diğer ifadeyle, Pezeşkiyan, silahlı kuvvetlerin caydırıcılığı artırmadaki rolünü takdir ederken askeri başarıyı yapısal bir hazırlık çerçevesine oturtmakta ve düşmanın amacına erişemediğine dair mesajını ön plana çıkarmaktadır. Askeri teknoloji ile ilgili değerlendirmeler incelendiğinde de, ulusal sanayi tarafından “*stratejik muharebe*” amacıyla üretilen insansız hava araçlarına yapılan vurgu gözlemlenebilmektedir. Örneğin, Genelkurmay Başkanı Emir Hatemi -henüz DÖO başlamadan önce- bu araçların karadaki, denizdeki ve havadaki hedefleri vurma kapasitesine işaret ederek operasyonel kabiliyetle ilgili anlatıları destekleyen yorumlarda bulunmuştur.⁷¹ İran’ın saldırı gücüne takviye sağlayan “*vekil ağı*” da -Mücteba Hamaney’in resmi açıklamalarında⁷² görüldüğü gibi- direniş eksenini olarak nitelendirilmektedir.

İran’ın “*zafer*” çerçevesini desteklerken kullandığı anlatılar incelendiğinde Hürmüz Boğazı’nın da özel bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Tahran, Boğaz’dan geçen sivil gemilerin sadece kendi onayıyla geçebileceği bir düzeni kurumsallaştırmaya çalışmaktadır. Bu

⁶⁸ Ana News Agency (2026), “Iran Says It Will Decide When and How War Ends, Araghchi Asserts”, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://ana.ir/en/news/10692/iran-says-it-will-decide-when-and-how-war-ends-araghchi-asserts>.

⁶⁹ Jay Hilotin (2026), “Iran's war doctrine revealed: 'Decentralised Mosaic Defence' — what it means for US, Israel”, *Gulf News*, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://gulfnews.com/world/mena/mosaic-defence-doctrine-iran-studied-us-wars-for-20-years-says-abbas-araghchi-what-it-means-1.500460676>.

⁷⁰ Cumhurbaşkanı’nın konuyla ilgili beyanları için bakınız; *Iranian Presidency* (2026) “President Pezeshkian hails armed forces’ readiness, says enemy stunned by Iran’s offensive capabilities”, 26.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://president.ir/en/164369>.

⁷¹ *People’s Daily Online* (2026), “Iran warns against attack, pledges response as tensions with U.S. escalate”, 18.01.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://en.people.cn/n3/2026/0130/c90000-20420741.html>.

⁷² Barak Ravid (2026), “Iran's new supreme leader vows revenge on U.S., Israel”, *Axios*, 12.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: https://www.axios.com/2026/03/12/iran-mojtaba-khamenei-first-message-trump-israel?utm_source=perplexity.

doğrultuda, gemileri kendi kara sularındaki trafik ayırım şemalarını kullanmaya zorlamakta ve -Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne atıfta bulunarak- geçiş yapan gemilerden ücret talep etmeyi hukuki bir hak olarak savunmaktadır. Ancak, Hürmüz Boğazı İran için ekonomik getiri sağlayan bir “su yolu” olmanın çok ötesinde bir öneme sahiptir. Ali Ekber Velayeti'ye göre Boğaz, İran'ın elindeki “*nihai kaldıraç*” olarak DÖO'yu sonlandıran anlaşmanın sürekliliğini sağlayacak yegane “*gerçek garanti*” durumundadır.⁷³ Mücteba Hamaney'in danışmanı Muhammed Muhbir, Boğaz'ın stratejik önemini nükleer silaha benzeterek, uzun vadeli caydırıcılık açısından İran için taşıdığı önemi gözler önüne sermektedir.⁷⁴

Bu noktada, Tahran'daki “*zafer*” çerçevelemesi, askeri başarıyı uzun vadeli siyasi kazanımlara dönüştürmenin bir yolu olarak görülmektedir. Bu yaklaşım, İran Meclisi Ulusal Güvenlik Komisyonu Sözcüsü İbrahim Rızai'nin -kazanılan “*zafer*” nedeniyle- ABD'den maksimum taleplerde bulunması gerektiği yönündeki ifadesi⁷⁵ ile paralellik göstermektedir. İran tarafından dolaşıma sokulan taslak anlaşma metinlerinde yer alan “*askeri gemilere geçiş yasağı*” maddesi bu bağlamda değerlendirilebilir. İran'ın bölgedeki yabancı askeri varlığını sonlandırma ve deniz trafiği kontrolünü daimileştirme hedefleri, çerçevelemenin edimsel sonuçlarına işaret eden önemli örneklerdir.

4. Donald Trump'ın ‘Zafer’ Çerçevelemesi ve Ampirik Gerçeklik

ABD Başkanı, DÖO henüz devam ederken “*savaşın bittiği*” yönündeki ifadeleri defalarca tekrarlayarak bir tür “*zafer*” çerçevelemesi gerçekleştirmiştir. Ancak bu çerçevelemenin mutlak ve tam bir zafer tanımını içermediği, daha ziyade yakın gelecekte kazanılacak olan görülmektedir. Burada, ABD zaferinden başka bir olasılığı mümkün olmadığı bir anlatının oluşturulduğu dikkat çekmektedir. Nitekim harekâtın ilk ayında, sürecin belirsizliğine rağmen, “*birçok açıdan kazandık, ama yeterince kazanmadık*”⁷⁶ diyerek askeri gidişatı -başlangıçtaki hedeflerin büyük oranda yerine getirildiği- bir başarı olarak sunmaya çalışmıştır. ABD Başkanı'nın “*Askeri hedefimize ulaşma hususunda büyük mesafeler katetmekteyiz. Hatta*

⁷³ Press TV (2026), “Leader’s advisor: Strait of Hormuz, Iran’s real guarantee in any future agreement”, 27.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.presstv.ir/Detail/2026/05/27/769365/Leader-s-advisor--Strait-of-Hormuz,-Iran-s-real-guarantee-in-any-future-agreement>.

⁷⁴ Ria Reddy & Ben Rezaei & Katherine Wells & Parker Hempel & Kelly Campa & Brian Carter (2026), “Iran Update Special Report”, *Critical Threats*, 08.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-update-special-report-may-8-2026>.

⁷⁵ Institute for the Study of War (2026), “Iran Update Special Report”, 29.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://understandingwar.org/research/middle-east/iran-update-special-report-may-29-2026/>.

⁷⁶ Andrew Roth (2026), “Vague and contradictory Trump says Iran war ‘won’, but not ‘won enough’”, *The Guardian*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/mar/10/trump-iran-war-over-pretty-quickly>.

*kimilerine göre bu hedeflere tamamen ulaşılmış durumdayız. İran'daki tüm kuvvetleri bertaraf ettik.*⁷⁷ beyanıyla desteklediği bu “büyük başarı” anlatısı, zaferin kısa süre sonra ilan edileceği anlamını içermektedir. Operasyonun diplomatik ve psikolojik boyutunu da bu söylemsel düzlemde oluşturan Trump, Tahran üzerindeki baskıyı “İran rejimi artık yenilgiyi kabul etmiş durumda”⁷⁸ iddiasıyla pekiştirerek ABD zaferini dolaylı bir şekilde ilan etmiştir. Sonuç olarak Trump, George W. Bush’un Irak Savaşı’ndaki talihsiz “görev tamamlandı” çıkışını hatırlatır şekilde⁷⁹ -harekât henüz devam ederken- bariz bir zaferi ilan etme noktasına gelmiştir.

Bu çalışmanın giriş kısmında da hatırlatıldığı üzere, D. Trump DÖÖ’yu dört veya beş hafta gibi bir süre içerisinde hedeflerine ulaşacağına inanarak başlatmıştır. Ancak, savaşın uzaması ile birlikte Trump’ın “aceleye gerek olmadığı”⁸⁰ ve “zamanın [ABD’den] yana olduğu”⁸¹ yönündeki yeni söylemlere başvurduğu görülmektedir. Bu şekilde oluşturulan yeni anlatının en az iki fayda sağladığı ileri sürülebilir. Birincisi, DÖÖ’nun uzamasını bir “başarısızlık” olarak çerçeveleyen muhalif anlatıları engelleme niyetidir. Savaşın uzaması, söylemsel düzeyde bir “başarısızlık” olmaktan çıkarılarak -sonuç üzerinde etki etmeyen- önemsiz bir ayrıntı olarak gösterilmektedir. Bu eğilim, “zafer” çerçevelemesinin “değersizleştirme” boyutunu ortaya koymaktadır. İkinci olarak, zaman avantajını düşmanın elinden alma çabasına vurgu yapılabilir. Yenilenen retorik, ABD’nin özellikle askeri ve ekonomik kaynaklarının savaşın uzaması durumunda bile yeterli olacağına işaret etmektedir. Bu retorikten, savaşın sonucuyla ilgili bir “kaçınılmazlık” durumunun -mutlak bir ABD zaferinden başka bir seçenek olmadığı- var olduğuna dair bir anlam da çıkarılabilir. Böylece, “zafer” çerçevelemesi daha da güçlendirilmektedir.

Trump’ın kesin ve hızlı bir zafer beklentisini İran’ın önceki çatışmalarda sergilediği askeri tercihlerle ilişkilendirmek mümkündür. Örneğin, ABD’nin Nisan 2024’te Şam’daki İran Konsoloslugu binasına düzenlediği saldırıya yönelik misilleme, Tahran’ın “gerginliği

⁷⁷ Mara Liasson & Steve Inskeep (2026), “Trump hails Iran successes, doesn't give war's time frame”, *NPR*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 01.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2026/03/10/nx-s1-5742587/trump-hails-iran-successes-doesnt-give-wars-time-frame>.

⁷⁸ *I24* (2026), “‘L’Iran nous supplie de faire un Accord’, affirme Donald Trump”, 26.03.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.i24news.tv/fr/actu/international/ameriques/artic-l-iran-nous-supplie-de-faire-un-accord-affirme-donald-trump>.

⁷⁹ Robert Tait (2026), “Trump’s Iran war victory boast has echoes of Bush’s ill-fated ‘mission accomplished’ claim”, *The Guardian*, 17.04.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/apr/17/trump-claims-victory-iran-war-analysis>.

⁸⁰ Tom Bennett (2026), “Trump tells US negotiators 'not to rush' into deal with Iran”, *BBC*, 25.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/clyp0040x7po>.

⁸¹ *CBS* (2026), “Trump says ‘time is on our side’ amid reports of Iran deal, and more headlines”, 24.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.cbsnews.com/minnesota/video/trump-says-time-is-on-our-side-amid-reports-of-iran-deal-and-more-headlines/>.

turmandırmaktan kaçınma” hedefini içeren bir yanıt olarak değerlendirilmektedir.⁸² Benzer şekilde, Ekim 2024’teki İsrail saldırılarına rağmen İran’ın bir karşı saldırı döngüsüne girmekten kaçındığı görülmektedir. Bu tepkilerin, Vaşington’da Tahran’ın tepkisinin sınırlı kalacağı fikrinin ağır basmasına yol açarak DÖÖ’yu başlatma kararını kolaylaştırdığı ileri sürülebilir. Aynı doğrultudaki bir başka varsayım, 3 Ocak 2026 tarihli *Mutlak Kararlılık Operasyonu* ile elde edilen “başarının” da Trump’ın kesin zafer tahminlerini güçlendirmiş olabileceğiyle ilgilidir. Bu operasyon sonucunda Venezuela Cumhurbaşkanı Nicolás Maduro’nun (eşiyle birlikte) Karakas’ta ABD özel kuvvetleri tarafından yakalanarak “*uyuşturucu terörizmi*” ve “*uyuşturucu kaçakçılığı*” suçlamalarıyla yargılanmak üzere New York’a getirilmiştir. “*Venezuela’da yaptığımız, bence mükemmel, mükemmel bir senaryo*” ifadesi⁸³ Trump’ın İran için de benzer bir beklentide olduğuna işaret etmektedir. Ne var ki bu beklenti, gerçeklikle örtüşmemiştir. İran’ın siyasi kararlılığı ve askeri direnci sonucunda 15 Haziran 2026’da varılan çerçeve anlaşma, ABD’nin “*zaferini*” doğrulayan bir içeriğe sahip değildir.

2026 İran Savaşı’nın etkileri yalnızca çatışmaya doğrudan dâhil olan taraflarla sınırlı kalmamıştır. Yukarıda da hatırlatıldığı üzere, çatışmanın ekonomik ve insani maliyeti oldukça ağırdır ve gerek bilgi akışındaki sınırlılıklar gerekse propaganda faaliyetleri bu maliyetin kesin olarak ölçülmesini zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, erişilebilir veriler sayesinde objektif değerlendirmeler yapılabilmektedir. Örneğin, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan raporlarda savaş nedeniyle İran’da yerinden edilen insanların sayısı 3,2 milyon olarak vermektedir.⁸⁴ Hayatını kaybedenlerin ve yaralıların sayısı binlerle ölçülmektedir. Ülkede 125.000’den fazla sivil altyapı ve temel hizmet biriminin tahribatı, yaygın yıkım, yoğun enkaz ve patlayıcı kalıntıları temel hizmetlere erişimi büyük ölçüde aksatmaktadır.⁸⁵ Bu tür hasarlar sadece acil müdahale gerektirmekle kalmayıp aynı zamanda uzun vadeli sorunları da beraberinde getirmektedir.

Lübnan’a yönelik İsrail saldırıları, savaşın insani boyutunu daha da ağırlaştırmıştır. Bölgede 2 Mart 2026’da yeniden alevlenen çatışmalar, Kasım 2024’te varılan -ve defalarca ihlal edilen-

⁸² *Mehr News Agency* (2024), “Logoglu Told MNA: Iran's Response to Israel Smart, Calculated, Calibrated”, 14.04.2024, Erişim Tarihi: 27.04.2026, Erişim Adresi: <https://en.mehrnews.com/news/213866/Iran-s-response-to-Israel-smart-calculated-calibrated>.

⁸³ Zolan Kanno-Youngs & David E. Sanger & Tyler Pager (2026), “Trump Says War Could Last Weeks and Offers Contradictory Visions of New Regime”, *The New York Times*, 01.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/03/01/us/politics/trump-iran-war-interview.html>.

⁸⁴ UNHCR (2026), “Middle East Situation”, Operational Data Portal, 22.04.2026, Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: https://data.unhcr.org/fr/situations/middle_eastern.

⁸⁵ *International Organization for Migration* (2026), “Escalation in the Middle East and Beyond — Mobility Report (15–21 April 2026)”, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://dtm.iom.int/reports/escalation-middle-east-and-beyond-mobility-report-15-21-april-2026>.

ateşkesten bu yana Lübnan'ın en büyük güvenlik sorununu oluşturmaktadır. Bu çatışmalar sonucunda 2.100'den fazla kişi hayatını kaybetmiş, yaklaşık 7.000 kişi yaralanmış ve 1,2 milyonu aşan kitlesel bir yerinden edilme yaşanmıştır.⁸⁶ Her ne kadar 14 Nisan 2026'da İsrail ile Lübnan arasında -1993'ten bu yana ilk defa- doğrudan görüşmeler başlatılmış olsa da, taraflar arasında uzlaşma sağlanamadığı için⁸⁷ ateşkes tesisi mümkün olmamıştır. Bu ortamda, yerinden edilenlerin sayısı 1,2 milyonun üzerine çıkarak barınma kapasitesini aşmış⁸⁸ ve Birleşmiş Milletler tarafından sağlanan fonlar yetersiz kalmıştır.⁸⁹ Çatışmalar nedeniyle Lübnan'dan Suriye'ye sığınmak zorunda kalan 200.000'den fazla insanın varlığı -ve birçok sığınmacının ateşkesine rağmen ülkeye geri dönmeyeceğine işaret eden çeşitli haberler-⁹⁰ trajedinin boyutları hakkında fikir vermektedir.

Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde, savaşın küresel enerji arzının temel dayanaklarını sarstığı görülebilmektedir. Basra Körfezi ve Hürmüz Boğazı'nın fosil yakıt akışlarındaki merkezi rolü, bu coğrafyada yaşanan her türlü istikrarsızlığın küresel ölçekte yankı bulmasına neden olmaktadır. Çeşitli kaynaklara göre, Hürmüz Boğazı'ndan geçen petrol ve doğal gaz, dünya ticaretinin %20'si ile %30'u arasında değişen bir paya sahiptir. Boğaz, bu bağlamda kritik bir stratejik konuma sahiptir. Bu geçiş yolunun kısmi olarak kapatılması veya sıkı kontrollere tabi olması durumunda, petrol ve doğalgaz ticaretinde ciddi aksamalar yaşanmakta ve buna bağlı olarak fiyat dalgalanmaları görülmektedir. Nitekim, savaş başlamadan önce 65

⁸⁶ OCHA (2026), "Lebanon Crisis Situation Analysis (Period: 20/04/26–26/04/26)", Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: <https://reliefweb.int/report/lebanon/lebanon-crisis-situation-analysis-period-200426-260426>.

⁸⁷ İsrail, Litani Nehri'nin güneyindeki Hizbullah'ın askeri altyapısının ve silahlarının tamamen ortadan kaldırılmasını öncelik olarak belirlemiş ve ateşkes için Beyrut'un bu silahsızlandırmayı uygulamaya koymasını şart koşmuştur. Lübnan ise İsrail saldırılarının derhal durdurulmasını, İsrail birliklerinin tamamen çekilmesini ve egemenliğine saygı gösterilmesini talep etmiş; silahsızlandırma konusunun ise ateşkes sonrasına bırakılması gerektiği yönünde görüş belirtmiştir. Hizbullah'ın görüşmelere tamamen karşı çıkması, bunları İsrail'e yönelik bir "karşılıksız taviz" olarak nitelendirmesi ve görüşmeler esnasında füze saldırılarını artırması Lübnan'ın müzakere pozisyonunu zayıflatmıştır. Ayrıca, Lübnan'da iç politik uzlaşının eksiliği ve kamuoyundaki güçlü İsrail karşıtlığı da müzakerelerin başarısını olumsuz etkilemiştir.

⁸⁸ Al Jazeera (2026), "Up to 1.2 Million People Forced to Flee as Israel Pummels Lebanon", 06.04.2026, Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/gallery/2026/4/6/israeli-airstrikes-devastate-lebanese-villages-and-displace-millions>.

⁸⁹ United Nations (2026), "Secretary-General Launches \$308.3 Million Flash Appeal to Support People of Lebanon, Stressing Aid Is Urgently Needed as Military Escalation Takes Terrible Toll", 13.03.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://press.un.org/en/2026/sgsm23046.doc.htm>.

⁹⁰ Jennifer Holleis & Omar Albam (2026), "Displaced by Iran War: Out of Lebanon, into Syrian Crisis", DW, 18.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.dw.com/en/displaced-by-iran-war-out-of-lebanon-into-syrian-crisis/a-76822402>.

dolar olan petrol (varil) fiyatı, 9 Mart'ta 115 doların üzerine çıktıktan sonra 10 Mart'ta 83 dolara düşmüş⁹¹ ve 27 Nisan'da 107 dolardan işlem görmüştür.⁹²

Savaşın küresel tedarik zincirlerine verdiği zarar, doğal olarak, sadece enerji sektörüyle sınırlı kalmamıştır. Hürmüz Boğazı'ndaki kısmi kapatma ve sıkı kontrol nedeniyle deniz ticaret yollarının değiştirilmesi –hava trafiğinde savaşa bağlı olarak yaşanan aksaklıklar ile birlikte- navlun maliyetlerini, sigorta primlerini ve teslimat sürelerini artırmaktadır. Bu da tüm sektörleri etkileyen ticari ve mali sonuçlara yol açmaktadır. Tarım sektörü, bu bağlamda doğal olarak dikkat çekmektedir. Temel tarım girdilerinin önemli bir kısmı (%20 ila %45) Hürmüz Boğazı'ndan geçmekte olduğu için, 2027 tahminleri küresel ölçekte verim düşüşlerine ve kalıcı bir enflasyonist baskıya işaret etmektedir.⁹³ Tarım üreticileri üzerinde oluşan bu ağır baskıların küresel arzda –özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından- son derece ağır sonuçlar doğuracağını tahmin etmek zor değildir.

Önceki bölümde de üzerinde durulduğu gibi, 2026 İran Savaşı iki taraf arasındaki mücadele olmanın ötesine geçmiş ve belirgin biçimde bölgeselleşmiştir. Bu yayılma, ilginç bir şekilde, Körfez devletlerinin ekonomik dayanıklılık seviyeleri hakkında soru işaretleri yaratmıştır. Bu devletler, her ne kadar ekonomilerini çeşitlendirmiş olsalar da, fosil yakıt bağımlılıkları büyük ölçüde sürmektedir. Bölgeye yönelik saldırılar ve Körfez'e mal ve yakıt girişinin kısıtlanması, üretimde düşüşe, sanayi faaliyetlerinde aksamalara ve turizm ile havacılık gibi sektörlerde ciddi daralmaya yol açarak ağır bir ekonomik durgunluk riskini gündeme getirmektedir.

İran'ın Dubai, Abu Dabi ve Doha gibi sembolik ve ekonomik merkezleri ya da Kuveyt ve Ürdün'deki askerî üsleri hedef alması, askerî alana ek olarak ekonomik ve psikolojik etkiler de yaratmaktadır. Bu saldırılar bir yandan ABD öncülüğündeki koalisyonun eşgüdüm kapasitesine zarar verirken diğer yandan da bölgenin yatırım çekiciliğini zayıflatmaktadır. İran'ın özellikle hava trafiği için çok önemli bölgesel merkezler haline gelen şehirleri vurması, bu devletler için gerek ekonomi, gerekse “*imaj*” açısından son derece büyük bir darbe olmuştur. Bu devletlerin

⁹¹ Nicolas Chapuis (2026), “La flambée des prix du pétrole provoquée par la guerre au Moyen-Orient pourrait-elle profiter aux majors américaines?”, *Le Monde*, 11.03.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/economie/article/2026/03/11/guerre-au-moyen-orient-des-gains-incertains-pour-les-geants-petroliers-americains_6670462_3234.html.

⁹² Zoltan Siposhegyi (2026), “Les prix du pétrole en hausse alors que le blocus du détroit d'Ormuz se poursuit”, *Euronews*, 27.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: <https://fr.euronews.com/business/2026/04/27/les-prix-du-petrole-en-hausse-apres-lechec-des-negociations-de-paix-ce-weekend-entre-les-e>.

⁹³ FAO (2026), “La crise prolongée qui touche le détroit d'Ormuz pourrait se muer en catastrophe pour les systèmes agroalimentaires mondiaux”, 13.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.fao.org/newsroom/detail/fao--protracted-strait-of-hormuz-crisis-could-turn-into-global-agrifood-catastrophe/fr>.

şimdiye kadar verdikleri “müreffeh” ve “zengin” görüntünün savaş sonrasında da sürdürülebileceği şüphelidir. Ayrıca, gıda ithalatına yüksek bağımlılık Körfez ülkelerinde önemli bir zafiyet yaratmaktadır. Bölgedeki stoklar, kısa vadede yeterli görünmektedir.⁹⁴ Ancak, savaşın uzaması nedeniyle tedarik zincirinin sekteye uğraması ve fiyat artışı durumunda arz sorunlarının yaşanma olasılığı yüksektir.

Savaşın ABD’deki etkileri incelendiğinde, bir tür makroekonomik şokun söz konusu olduğunu ileri sürmek hatalı olmaz. Özellikle petrol fiyatlarının yükselmesinden kaynaklanan enflasyon, hane halkı harcamaları üzerinde baskı oluşturmaktadır. TÜFE yaklaşık %3,3 civarındadır. Alternatif bir gösterge olan Kişisel Tüketim Harcamaları Endeksi’nin %4’e yaklaşabileceği tahmin edilmektedir -ki bu oran, ABD Merkez Bankası’nın %2 hedefinin belirgin biçimde üzerindedir.⁹⁵ Enerji maliyetleri ve fiyatlar genel seviyesindeki artış tüketim harcamalarını sınırladığı için, ekonomik büyümede hissedilir bir yavaşlama beklenmektedir. Yapay zekâ kaynaklı iş gücü dönüşümü ve ticaret politikalarına ilişkin belirsizlikler gibi yapısal faktörlerle de pekişen bu eğilim,⁹⁶ savaşın uzaması durumunda ABD ekonomisinde belirgin bir daralmayı kaçınılmaz kılmaktadır.

Böyle bir ortamda, DÖÖ’nun ABD halkından yoğun bir destek görmemiş olması şaşırtıcı değildir. Esas itibarıyla, ABD-İsrail ortak operasyonu, başladığı andan itibaren kamuoyunda bir kutuplaşmaya yol açmıştır. Örneğin, CNN tarafından Mart ayının başında yapılan ankette, katılımcıların yüzde 59’unun İran’a yönelik saldırıları onaylamadığı, yüzde 56’sının ise çatışmanın uzun süreceğine inandıkları görülmektedir.⁹⁷ Ipsos tarafından 10-12 Nisan tarihlerinde gerçekleştirilen anketin sonuçları da DÖÖ’ya verilen desteğin sınırlı kaldığına işaret etmektedir. “Maliyet-fayda dengesi açısından değerlendirildiğinde, İran'a yönelik askeri müdahale kararının buna değdiğine inanıyor musunuz?” sorusuna olumlu yanıt verenlerin oranı yüzde 24 iken, yüzde 51’lik kesiminin ise “buna değmediği” yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Aynı ankette, kararsızların oranı yüzde 22 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, ankete

⁹⁴ Julien Bouissou (2026), “Guerre au Moyen-Orient : les économies du Golfe au bord de l’asphyxie”, *Le Monde*, 14.03.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/economie/article/2026/03/14/guerre-au-moyen-orient-les-economies-du-golfe-au-bord-de-l-asphyxie_6671178_3234.html.

⁹⁵ Mary Cunningham (2026), “In 8 Weeks, the Iran War Has Dented the U.S. Economy. The Damage Could Linger, Economists Say”, *CBS*, 27.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.cbsnews.com/news/iran-war-economic-impact-gas-prices-inflation-2026/>.

⁹⁶ A.g.e.

⁹⁷ Jennifer Agiesta & Ariel Edwards-Levy (2026), “CNN Poll: 59% of Americans Disapprove of Iran Strikes and Most Think a Long-Term Conflict Is Likely”, *CNN*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2026/03/02/politics/cnn-poll-59-of-americans-disapprove-of-iran-strikes-and-most-think-a-long-term-conflict-is-likely>.

katılanların yüzde 54'ü savaşın kendi kişisel mali durumları üzerinde çoğunlukla olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmektedir.⁹⁸

Donald Trump'ın "hızlı zafer" hayalinin gerçekleşmemesi, yukarıda çizilen karanlık tablonun nedenini oluşturmaktadır. Trump, DÖO'yu İran'ın hem nükleer, hem de balistik kapasitelerini -vekil ağılarıyla birlikte- etkili bir direniş ve misilleme ile karşılaşmadan etkisiz hale getireceğini düşünerek başlatmıştır. Bu çerçevede, operasyonun "şok ve dehşet" (*shock and awe*) stratejisi temelinde planlandığı anlaşılmaktadır. Bu stratejiye göre, saldırı, düşmanın karşılık veremeyeceği bir askeri güç kullanarak mümkün olduğunca hızlı bir şekilde zafer kazanma mantığıyla gerçekleştirilir.⁹⁹ Trump, söylemlerini de bu şekilde oluşturmuş ve henüz saldırılar yeni başlamışken operasyonun "birkaç gün içinde sona erebileceğini" beyan etmiştir.¹⁰⁰ Özellikle Ali Hamaney'in öldürülmesiyle birlikte İran yönetiminin "başsız bırakılmasını" ve kilit askeri altyapının tahrip edilmesini hedefleyerek İran'ın hızlı bir şekilde teslim olmasını uman Trump'ın bu beklentisi sahadaki gerçeklikle uyuşmamıştır. DÖO, bunun sonucunda, Trump'ın hayal ettiği kadar çok daha uzun süreli bir yıpratma çatışmasına dönüşmüştür.

Süredeki bu uzama operasyonun maliyetini de artırmıştır. Çeşitli medya kaynaklarında, sadece ilk altı güne ait harcama tutarının 12,7 milyar dolar¹⁰¹ olarak hesaplandığı, günlük maliyetin ise 900 milyon dolara yaklaştığı¹⁰² belirtilen değerlendirmelere yer verilmiştir. Savaşın ikinci ayı tamamlandığında ABD'nin savaş harcamaları 25 milyar dolar civarındaydı.¹⁰³ Ayrıca, bazı yorumlarda bu verilerin bir tür "nihai fatura" olarak değerlendirilmemesi gerektiği hatırlatılmakta ve örneğin DÖO öncesindeki askerî teçhizat nakli ve personelin bölgeye

⁹⁸ Ipsos (2026), "The Iran Conflict", 24.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi:

<https://www.ipsos.com/en/global-opinion-polls/the-iran-conflict>.

⁹⁹ Gilles Paris (2025), "Juges, avocats, médias, universités... la redoutable et efficace stratégie d'intimidation de Donald Trump", *Le Monde*, 25.03.2025, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi:

https://www.lemonde.fr/international/article/2025/03/25/juges-avocats-medias-universites-la-redoutable-et-efficace-strategie-d-intimidation-de-donald-trump_6585702_3210.html.

¹⁰⁰ Abubakr Al-Shamahi (2026), "No Quick Victory Leaves Trump Scrambling to Define Success in Iran", *Al Jazeera*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/3/no-quick-victory-leaves-trump-scrambling-to-define-success-in-iran>.

¹⁰¹ Will Craft & Andrew Witherspoon & Joseph Gedeon (2026), "The War on Iran Cost the US \$12.7bn by Day Six. Here's How It's Been Spent – in Charts", *The Guardian*, 19.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2026/mar/19/us-iran-war-cost>.

¹⁰² Kaanita Iyer (2026), "Here's How Much the War with Iran Is Expected to Cost Every Day", *CNN*, 06.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2026/03/06/politics/us-war-iran-cost>

¹⁰³ Margot Sanger-Katz & Alicia Parlapiano & Emily Badger (2026), "The War in Iran Has Cost \$25 Billion So Far. Is That a Lot?", *The New York Times*, 29.04.2026, Erişim Tarihi: 05/05/2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/interactive/2026/04/29/upshot-iran-war-cost-comparison.html>.

gönderilmesine yönelik maliyetleri içermediğine dikkat çekilmektedir.¹⁰⁴ Buna ek olarak, özellikle uzun vadeli etkilerden ötürü savaşın toplam maliyetinin çok daha yüksek olacağı rahatlıkla ileri sürülebilir.

Bu karanlık tablo, doğal olarak, seçmen desteğini de etkilemiştir. 27 Nisan 2026'da tamamlanan *Reuters/Ipsos* kamuoyu yoklamasının sonuçları incelendiğinde, Trump'ın onay oranının ikinci başkanlık döneminin başlangıcından bu yana en düşük seviyeye (%34) gerilediği görülmektedir. Bu düşüş, büyük oranda ekonomik belirsizlik ve ABD-İsrail'in İran'a yönelik savaşından kaynaklanmaktadır.¹⁰⁵ Her ne kadar MAGA seçmenlerinin büyük çoğunluğu savaşı destekliyor olsa da, MAGA dışındaki Cumhuriyetçi Parti seçmenlerinin İran'daki savaşla ilgili bölünmüşlüğü -özellikle Kasım ayında gerçekleştirilecek ara seçimler öncesinde- Trump üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır.

Trump'ın hızlı galibiyeti ile sonlanmayan savaş, Benyamin Netanyahu ile ilişkileri üzerinde de olumsuz etki yaratmıştır. İkili ilişkilerdeki bu bozulma, büyük oranda, iki siyasetçi arasındaki stratejik hedef farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Amerikan Başkanı, hiç beklemediği şekilde uzayan savaş nedeniyle iç politikada zorlanmakta ve halka -özellikle seçmen kitlesine- sunabileceği bir barış anlaşması ile İran dosyasını kapatmak istemektedir. İsrail Başbakanı ise -yıllardır arzu ettiği şekilde- askeri operasyonlara devam edilmesi gerektiğinde ısrar etmekte ve Tahran ile sürdürülebilir bir anlaşmanın uygulanabilirliğine şüpheyle yaklaşmaktadır. Trump'ın çeşitli açıklamalarında İsrail'e ve Netanyahu'ya yer vermemesi, taraflar arasındaki gerginliğin ispatı olarak görülebilir. Ayrıca, 8 Nisan'da Pakistan arabuluculuğunda başlatılan ABD-İran müzakerelerine İsrail'in dâhil edilmemesi de aynı doğrultuda değerlendirilebilir.¹⁰⁶

Trump açısından temel sorun ABD'nin bu savaşı ne kadar zaman boyunca sürdürebileceği ile ilgiliydi; zira uzun bir savaş, dünyanın en büyük askeri gücü için bile sürdürülebilir nitelikte değildir. Askeri güç kullanımının tabi olduğu yasal sınırlamalar da Trump için ayrı bir sorun

¹⁰⁴ Catie Edmondson (2026), "Pentagon Tells Congress First Week of Iran War Cost More Than \$11.3 Billion", *The New York Times*, 11.03.2026, Erişim Tarihi: 06.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/03/11/world/middleeast/iran-war-costs-pentagon.html>.

¹⁰⁵ Jason Lange (2026), "Exclusive: Trump Approval Sinks to New Low as War with Iran Drives Cost-of-Living Concerns", *Reuters*, 28.04.2026, Erişim Tarihi: 07.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/us/trump-approval-sinks-record-low-war-with-iran-drives-cost-of-living-concerns-2026-04-28/>

¹⁰⁶ Nitekim, çeşitli kaynaklarda, İsraili yetkililerin bu müzakerelerde görüşülen konular hakkında bilgi almak için kendi istihbarat imkanlarını kullanmak zorunda kaldıklarına dair haberler yer almıştır. Bakınız; Sarah Burns (2026), "Tensions Emerge in Netanyahu-Trump Alliance", *The Irish Times*, 09.05.2026, Erişim Tarihi: 09.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.irishtimes.com/world/middle-east/2026/05/09/iranian-minister-accuses-us-of-reckless-military-adventure/>.

teşkil etmiştir. Nitekim, 1 Mayıs'ta savaşın sona erdiğini (tekrar) duyurması¹⁰⁷ Kongre onayı arama zorunluluğunu bertaraf etme amacıyla gerçekleştirilen bir hamle olarak değerlendirmek mümkündür. Zira 1973 tarihli yasal düzenleme, bir askeri operasyonun 60 günü aşması halinde Kongre'den resmî yetki alınmasını zorunlu kılmaktadır.¹⁰⁸ Bununla birlikte, savaş boyunca zamanın “*İran'dan yana*” olduğunu -ve net bir şekilde ABD'nin aleyhine işlediğini- ileri sürmek hatalı olmayacaktır. Trump her ne kadar “*tam ve eksiksiz*” bir zaferi¹⁰⁹ erkenden ilan etmiş olsa da, 15 Haziran'a kadar süren savaş kendisi için son derece ağır bir siyasi yük oluşturmuştur.

Sonuç

Bu çalışmanın birinci bölümünde de hatırlatıldığı üzere, 2026 İran Savaşı, aynı anda birkaç hedefe ulaşma amacıyla planlanan bir askeri harekât şeklinde başlatılmıştır. ABD için “*zafer*” olarak nitelendirilen durum da, doğal olarak, bu hedeflere ulaşıp ulaşılmadığıyla ilgili olmalıdır. Bu makalenin tamamlandığı tarihte -ABD ile İran arasında bir anlaşma mutabakatına varıldığı gün- İran'ın nükleer programının kalıcı olarak durdurulabildiğini (veya, çerçeve anlaşma uyarınca gerçekleştirilecek görüşmeler sonucunda durdurulabileceğini), füze üretiminin imkânsız hale getirildiğini, donanmasının yok edildiğini, İslam Devrimi Muhafızları Ordusu'nun “*teslim olduğunu*” veya savaş sona erdikten sonra “*İran halkının yönetimi kendi eline alacağını*” savunma olanağı bulunmamaktadır. Benzer şekilde, DÖO'nun sona ermesiyle birlikte bölgesel ve küresel güvenlik mimarisinde yapısal bir iyileşme olacağına dair olumlu tahminlerde bulunmak rasyonel bir temele dayanmamaktadır.

Bu veriler ışığında, Donald Trump'ın henüz henüz savaş sürerken oluşturduğu “*zafer*” çerçevelemesi, sahada karşılığını bulamamaktadır. İran için ise durum daha farklıdır. Karşılaştırmalı bir değerlendirme, bu farkı açıklayan unsurları açığa çıkarmaktadır. Burada özellikle ABD ve İsrail'in mali, askeri ve teknolojik üstünlüklerinden ötürü -üçüncü bölümde değinilen- dayanıklılık faktörünün kilit önemine dikkat edilmelidir. İran; ABD ile mukayese edilebilecek askeri güç seviyesinde olmadığını bilinciyle, sahip olduğu kaynak ve imkânları kullanarak bir yıpratma savaşı sürdürmüştür. Farklı kapasitelere dayanan bu asimetrik savaşta İran'ın klasik anlamda “*savaşı kazanma*” imkânı bulunmamaktaydı. Ancak, güçlünün güçsüz

¹⁰⁷ Lauren Gambino (2026), “Trump claims hostilities have ended in Iran in letter to congressional leaders”, *The Guardian*, 02.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/may/01/trump-iran-war-hostilities-letter>.

¹⁰⁸ Vincent Bricart (2016), “Le Congrès américain et les pouvoirs de guerre : de la théorie à la pratique”, CEFIR Working Paper No 3, Novembre 2017, Université Liège.

¹⁰⁹ *Le Figaro* (2026), “«Victoire totale», «négocier une fin durable à la guerre», «encore beaucoup à faire» : les réactions dans le monde au cessez-le-feu en Iran”, 08.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.lefigaro.fr/international/victoire-totale-negocier-une-fin-durable-a-la-guerre-encore-beaucoup-a-faire-les-reactions-dans-le-monde-au-cessez-le-feu-en-iran-20260408>.

ile savaştığı durumlarda güçlünün kesin bir zafer elde edememesi durumunda “*kaybettiği*”, zayıfın net olarak yenilgiye uğratılmadığı durumlarda da “*kazandığı*” ileri sürülebilir. İran’ın ABD ve İsrail’e karşı “*pes etmeyi*” reddetmesi ve çatışmanın uzaması, son derece açık bir şekilde İran’ın lehine işlemiştir; çünkü ABD’nin İran ile sürdürdüğü savaşı “*hedeflerine*” ulaşmadan sonlandırmış olması Trump için “*yenilgi*” anlamına gelmektedir.

Tablo 2. İran ve ABD’de zafer’ çerçevelemesini destekleyen anlatıların işlevsel karşılaştırması

Anlatı analizinin dört işlevi	İşlevlere karşılık gelen anlatılar	
	İran	ABD
• Politika gerekçelerinin inşası	✓ Meşru müdafaa	✓ Hızlı müdahale gerektiren varoluşsal tehdit
• Belirlenen hedefler	✓ Teslim olmama ✓ Hayatta kalma ✓ Anayasal sistemin (rejimin) korunması	✓ Nükleer silaha erişimi engelleme ✓ Füze stoklarını ve üretim tesislerini imha etme ✓ Vekil ağlarını zayıflatma ✓ Donanmayı imha etme ✓ Rejim değişikliği ¹¹⁰
• Hedeflere nasıl ulaşılacağı	✓ Hürmüz Boğazı’nın kontrolü ✓ Yıpratma savaşı	✓ İsrail ile birlikte gerçekleştirilen operasyon
• Başarı(sızlık)ların açıklanması ¹¹¹	✓ ‘Zafer’ çerçevelemesi bağlamında oluşturulan söylem ve anlatılar ¹¹²	‘Zafer’ çerçevelemesi bağlamında oluşturulan söylem ve anlatılar ¹¹³

¹¹⁰ Bu hedef, bu yazıda belirtildiği üzere, bilinçli olarak muğlak bırakılmıştır.

¹¹¹ İki taraf da mevcut durumu ‘başarı’, savaşın sonucunu ise ‘zafer’ olarak çerçevelemektedir.

¹¹² Zayıfın güçlüye karşı yürüttüğü mücadelede, sadece ‘ayakta kalmak’ üzerinden tanımlanabilen ‘zafer’ sayesinde ekonomik, askeri ve siyasi kayıpların göz ardı edilebilmesine dayalı ‘başarı’ ilanı.

¹¹³ Gerçek ötesi yaklaşımla üretildiği için doğruluk tescili gerektirmeyen ‘başarı’ ilanı.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, Trump'ın “zafer” çerçevelemesi için ihtiyaç duyduğu anlatılarla ilgili ciddi bir sorun olduğu görülmektedir. Ancak, söylemlerin gerçeklikten bağımsız olarak inşa edildiği bir ortamda, seçmen kitlesine “zafer” olarak sunulabilecek bir anlaşmaya varılması büyük bir zorluk içermemektedir. ABD Başkanı savaşın bölgesel ve küresel güvenlik için ne kadar önemli olduğunu savunmaktadır. Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nı “yetersiz” ve “tavizkar” bulan Trump bu düzenlemeden çok daha zayıf ve etkisiz bir anlaşmayı bile -gerçek ötesi siyaset bağlamında- “büyük bir başarı” şeklinde betimleme olanağına sahiptir. Ancak, buradaki temel sorun, “alıcı” kitlenin “zafer” çerçevelemesinin doğal uzantısı olan bu “büyük başarıyı” ne ölçüde inandırıcı bulacağıyla ilgilidir.

Trump'ın uluslararası hukuk normlarına aykırı şekilde başlattığı savaş, bu çalışmada da hatırlatıldığı üzere, etkileri küresel ölçekte hissedilen büyük kayıplara yol açmış durumdadır. Bu savaşın bölgeyi 28 Şubat 2026 öncesine kıyasla daha güvenli hale getirdiğini savunmak mümkün değildir. Bu yıkıcı sürecin ardından ABD ve İran'ın bir mutabakat metni ile savaşı sona erdirmeleri, doğal olarak, olumlu bir gelişmedir. Ancak kalıcı bir istikrar ortamının tesis edilememesi halinde, bölgede şiddet sarmalının yeniden ortaya çıkma riski oldukça yüksektir.

Bu kritik eşikte, mutabakat metni -ve devamında imzalanması beklenen anlaşma- salt askeri bir ateşkesin ötesine geçmektedir. Metin, sahadaki maddi gerçeklik ile söylemsel mücadele arasındaki düğüm noktası olarak yapısal bir öneme sahiptir.

İlginç olan husus, yukarıda da hatırlatılan şekilde, her iki tarafın da kendisini “galip” olarak ilan etmesine rağmen, savaşta gerçek anlamda “kazanan” bir taraf olmamasıdır. Ağır askerî bombardımanlara maruz kalan ve geniş ölçekli ekonomik kayıplar yaşayan İran'da yapısal toparlanma sürecinin uzun süreceği ileri sürülebilir. Benzer şekilde, “zafer” çerçevelemesinin ABD'deki üretim maliyetleri ve yükselen enflasyon karşısında ne kadar işlevsel olacağı tartışılabilir. Bu “kazanansız” görüntüye rağmen, “zafer” söylemlerinin her iki tarafça da sürdürüleceğini savunmak hatalı olmayacaktır. Bu öngörü, maddi gerçekliğin ve askeri sonuçların ötesinde, çerçevelemelerin dış politikadaki can alıcı konumunu bir defa daha göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Agiesta, Jenniger & Edwards-Levy, Ariel (2026), “CNN Poll: 59% of Americans Disapprove of Iran Strikes and Most Think a Long-Term Conflict Is Likely”, *CNN*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2026/03/02/politics/cnn-poll-59-of-americans-disapprove-of-iran-strikes-and-most-think-a-long-term-conflict-is-likely>.
- *Al Jazeera* (2026), “Up to 1.2 Million People Forced to Flee as Israel Pummels Lebanon”, 06.04.2026, Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/gallery/2026/4/6/israeli-airstrikes-devastate-lebanese-villages-and-displace-millions>.
- Al-Shamahi, Abubakr (2026), “No Quick Victory Leaves Trump Scrambling to Define Success in Iran”, *Al Jazeera*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/3/no-quick-victory-leaves-trump-scrambling-to-define-success-in-iran>.
- Ali, Faisal (2026), “‘No Deal with Iran Except Unconditional Surrender,’ Trump Says”, *Al Jazeera*, 06.03.2026, Erişim Tarihi: 18.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/6/no-deal-with-iran-except-unconditional-surrender-trump-says>.
- *Ana News Agency* (2026), “Iran Says It Will Decide When and How War Ends, Araghchi Asserts”, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://ana.ir/en/news/10692/iran-says-it-will-decide-when-and-how-war-ends-araghchi-asserts>.
- *Associated Press* (2026), “Read the Complete Transcript of Trump’s Address to the Nation”, 02.04.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/donald-trump-transcript-address-iran-war-b5970011fe934dde84d95d650bda56a9>.
- Baier, Christian (2024), “Narratives of post-truth: Lyotard and the epistemic fragmentation of society”, *Theory, Culture & Society*, 41(1), ss. 95-110.
- Ballı, Haluk (2025), “Grievable nations: a reply to ‘When values meet enlargement: framing Ukraine’s future in the European Union through the lens of the logic of appropriateness’ by Armağan Gözkaman”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 340-344.
- Barabas, Peter & Brezar, Aleksandar & Kamiar, Babak (2026), “L’ayatollah Mojtaba Khamenei affirme que l’Iran a porté un “coup décisif” à ‘l’ennemi malveillant’”,

Euronews, 04.06.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi:

[https://fr.euronews.com/2026/06/04/layatollah-mojtaba-khamenei-affirme-que-liran-a-
porte-un-coup-decisif-a-lennemi-malveillan](https://fr.euronews.com/2026/06/04/layatollah-mojtaba-khamenei-affirme-que-liran-a-porte-un-coup-decisif-a-lennemi-malveillan).

- *BBC* (2026), “Six Key Lines from Trump's Statement on Iran Strikes”, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 13.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c620d3nnw80o>.
- Benford, Robert D. & Snow, David A. (2000), “Framing processes and social movements: An overview and assessment”, *Annual Review of Sociology*, 26(1), ss. 611-639.
- Bennett, Tom (2026), “Trump tells US negotiators 'not to rush' into deal with Iran”, *BBC*, 25.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/clyp0040x7po>.
- *Bloomberg* (2026), “Trump’s Iran Goals Still Fuzzy as War Rages”, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 27.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2026-03-03/iran-war-trump-s-goals-still-unclear-with-no-obvious-endgame>.
- Brezar, Aleksandar & Blackburn, Gavin (2026), “Trump déclare qu’‘une civilisation entière mourra ce soir’ si Téhéran refuse de conclure un Accord”, *Euronews*, 07.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://fr.euronews.com/2026/04/07/trump-declare-quune-civilisation-entiere-mourra-ce-soir-si-teheran-refuse-de-conclure-un-a>.
- Bricart, Vincent (2016), “Le Congrès américain et les pouvoirs de guerre : de la théorie à la pratique”, CEFIR Working Paper No 3, Novembre 2017, Université Liège.
- *Britannica* (2026), “2026 Iran War”, Erişim Tarihi: 02.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/2026-Iran-Conflict>.
- Bouissou, Julien (2026), “Guerre au Moyen-Orient : les économies du Golfe au bord de l’asphyxie”, *Le Monde*, 14.03.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/economie/article/2026/03/14/guerre-au-moyen-orient-les-economies-du-golfe-au-bord-de-l-asphyxie_6671178_3234.html.
- Burns, Sarah (2026), “Tensions Emerge in Netanyahu-Trump Alliance”, *The Irish Times*, 09.05.2026, Erişim Tarihi: 09.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.irishtimes.com/world/middle-east/2026/05/09/iranian-minister-accuses-us-of-reckless-military-adventure/>.

- Cancian, Mark F. & Park, Chris H. (2026), “Last Rounds? Status of Key Munitions at the Iran War Ceasefire”, CSIS, 21.04.2026, Erişim Tarihi: 26.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.csis.org/analysis/last-rounds-status-key-munitions-iran-war-ceasefire>.
- Cavelti, Myriam Dunn & Egloff, Florian J. (2021), “Hyper-securitization, everyday security practice and technification: Cyber-security logics in Switzerland”, *Swiss Political Science Review*, 27(1), ss. 139-149.
- CBS (2026), “Trump says ‘time is on our side’ amid reports of Iran deal, and more headlines”, 24.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.cbsnews.com/minnesota/video/trump-says-time-is-on-our-side-amid-reports-of-iran-deal-and-more-headlines/>.
- Chapuis, Nicolas. (2026), “La flambée des prix du pétrole provoquée par la guerre au Moyen-Orient pourrait-elle profiter aux majors américaines?”, *Le Monde*, 11.03.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/economie/article/2026/03/11/guerre-au-moyen-orient-des-gains-incertains-pour-les-geants-petroliers-americains_6670462_3234.html.
- Craft, Will & Witherspoon, Andrew & Gedeon, Joseph (2026), “The War on Iran Cost the US \$12.7bn by Day Six. Here’s How It’s Been Spent – in Charts”, *The Guardian*, 19.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2026/mar/19/us-iran-war-cost>.
- Cunningham, Mary (2026), “In 8 Weeks, the Iran War Has Dented the U.S. Economy. The Damage Could Linger, Economists Say”, *CBS*, 27.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.cbsnews.com/news/iran-war-economic-impact-gas-prices-inflation-2026/>.
- *Dawn* (2026), “Iran's judiciary chief also shares message of unity among the people”, 23.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.dawn.com/news/1994441>.
- Defence Intelligence Agency (2026), “Golden Dome for America: Current and Future Missile Threats to the U.S. Homeland”, Erişim Tarihi: 14.04.2026, Erişim Adresi: https://www.dia.mil/Portals/110/Documents/News/golden_dome.pdf.
- Delille, Benjamin (2026), “En Iran, un mois de guerre incontrôlée pour Donald Trump”, *Libération*, 29.03.2026, Erişim Tarihi: 07.04.2026, Erişim Adresi: https://www.liberation.fr/international/amerique/en-iran-un-mois-de-guerre-incontrolee-pour-donald-trump-20260329_Z3ZYHCOHZFARBHR3S6H7ZHNKQ/.

- DePaolo, Joe (2026), “Radical left group of lunatics! Trump scolds PBS reporter who asked him how it helps Iranians to attack country's energy infrastructure”, *MSN*, 06.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.msn.com/en-us/news/politics/radical-left-group-of-lunatics-trump-scolds-pbs-reporter-who-asked-him-how-it-helps-iranians-to-attack-country-s-energy-infrastructure/ar-AA20gXcn>.
- *DigitalDubai* (2026), “UAE THAAD & Patriot Missile Defense vs Iran Attacks 2026”, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://digitaldubai.ai>.
- Dubé, Ryan (2026), “Fox’s Bartiromo Says Trump Told Her Iran War Is Over”, *The Wall Street Journal*, 14.04.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.wsj.com/livecoverage/iran-us-cease-fire-talks-stalled-2026/card/meKQGaEKEGQhijb7D2zH>.
- Dursun, Ahmet & Karaalp, Haydar (2020), “ABD saldırısında ölen İranlı general Kasım Süleymani kimdir?”, *Anadolu Ajansı*, 03.01.2020, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr>.
- Edmondson, Catie (2026), “Pentagon Tells Congress First Week of Iran War Cost More Than \$11.3 Billion”, *The New York Times*, 11.03.2026, Erişim Tarihi: 06.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com>.
- El-Batati, Saleh (2026), “Iran Leaders Issue Rare Near-Identical Unity Statements”, *The Washington Post*, 23.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.wsj.com/livecoverage/iran-war-us-ceasefire-2026/card/0FSIzc58XaxDNKP0B2PZ>.
- Elliott, Jane (2005), *Using narrative in social research: Qualitative and quantitative approaches*, Sage.
- Entman, Robert M. (2003), “Cascading activation: Contesting the White House’s frame after 9/11”, *Political Communication*, 20(4), ss. 415-432.
- Entman, Robert M. (2007), “Framing bias: media in the distribution of power”, *Journal of Communication*, 57(1), ss. 163-173.
- *FAO* (2026), “La crise prolongée qui touche le détroit d’Ormuz pourrait se muer en catastrophe pour les systèmes agroalimentaires mondiaux”, 13.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.fao.org>.
- Fischer, Frank (2022), “Post-truth populism and scientific expertise: Climate and Covid policies from Trump to Biden”, *International Review of Public Policy*, 4(1), ss. 115-122.

- *France 24* (2026), “Mojtaba Khamenei défie les États-Unis, le cours du pétrole reste volatil”, 30.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.france24.com/fr/moyen-orient/20260430-mojtaba-khamenei-d%C3%A9fie-les-%C3%A9tats-unis-le-cours-du-p%C3%A9trole-reste-volatile>.
- Galland, Franck (2026), “Bombarder les sites de dessalement des pays du Golfe, c’est franchir une ligne rouge”, *Le Monde*, 14.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.lemonde.fr>.
- Gambino, Lauren (2026), “Trump claims hostilities have ended in Iran in letter to congressional leaders”, *The Guardian*, 02.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/may/01/trump-iran-war-hostilities-letter>.
- Gitlin, Todd (1980), *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*, University of California Press.
- Goffman, Erving (1974), *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*, Harvard University Press.
- Golshiri, Ghazal & Vincent, Elise (2026), “La reconstitution des capacités balistiques de l’Iran apparaît plus préoccupante qu’une relance rapide du nucléaire”, *Le Monde*, 26.02.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: <https://www.lemonde.fr>.
- Gözkaman, Armağan (2020), “The Trump Administration: An Impossible Thrust for Turkey-EU Relations”, içinde (editörler: Hüseyin Işıksal & Ozan Örmeci) *Historical Examinations and Current Issues in Turkish-American Relations*, Berlin: Peter Lang, ss. 331-346.
- Gözkaman Armağan (2025), “A reply to ‘Narratives as tools of sociological imagination’ by Ayşe Ezgi Gürcan and ‘A neurocognitive and generative-artificial-intelligence-informed perspective’ by Yiğit Han Gazel and Thomas Maria Kruessmann”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 290-294.
- Gözkaman, Armağan (2025), “From discourse to legitimacy: narratives as instruments of influence in international relations”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 264-280.
- Gözkaman, Armağan (2025), “When values meet enlargement: framing Ukraine’s future in the European Union through the lens of the logic of appropriateness”, *Global Discourse*, 15(4), ss. 325-339.

- Graham, David A. (2020), “The Iranian Humiliation Trump Is Trying to Avenge”, *The Atlantic*, 07.01.2020, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com>.
- Gravelle, Timothy B. (2018), “Trumping foreign policy: public diplomacy, framing, and public opinion among middle power publics”, *Australian Journal of International Affairs*, 72(5), ss. 473-490.
- Halpert, Madeline & Zurcher, Anthony (2026), “White House Seeks \$200bn in Military Funding in Wake of Iran War”, *BBC*, 19.03.2026, Erişim Tarihi: 25.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com>.
- Haltiwanger, John (2026), “The Trump Administration’s Iran War Justifications Keep Changing”, *Foreign Policy*, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://foreignpolicy.com>.
- Hansen, Lene & Nissenbaum, Helen (2009), “Digital disaster, cyber security, and the Copenhagen School”, *International Studies Quarterly*, 53(4), ss. 1155-1175.
- Hilotin, Jay (2026), “Iran's war doctrine revealed: 'Decentralised Mosaic Defence' — what it means for US, Israel”, *Gulf News*, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://gulfnews.com/world/mena/mosaic-defence-doctrine-iran-studied-us-wars-for-20-years-says-abbas-araghchi-what-it-means-1.500460676>.
- Holleis, Jennifer & Albam, Omar (2026), “Displaced by Iran war: Out of Lebanon, into Syrian crisis”, *DW*, 18.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.dw.com>.
- *I24* (2026), “‘L’Iran nous supplie de faire un Accord’, affirme Donald Trump”, 26.03.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.i24news.tv/fr/actu/international/ameriques/artc-l-iran-nous-supplie-de-faire-un-accord-affirme-donald-trump>.
- Immelman, Aubrey (2017), “The Leadership Style of US President Donald J. Trump”, Working Paper No: 1.1, St. John’s University and the College of St. Benedict, Unit for the Study of Personality in Politics, Collegeville & St. Joseph.
- Institute for the Study of War (2026), “Iran Update Special Report”, 29.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://understandingwar.org/research/middle-east/iran-update-special-report-may-29-2026/>.

- *International Organization for Migration* (2026), “Escalation in the Middle East and beyond — Mobility Report (15–21 April 2026)”, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://dtm.iom.int>.
- *Ipsos* (2026), “The Iran Conflict”, 24.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.ipsos.com>.
- Iranian Presidency (2026), “President Pezeshkian hails armed forces’ readiness, says enemy stunned by Iran’s offensive capabilities”, 26.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://president.ir/en/164369>.
- Iyer, Kaanita (2026), “Here’s how much the war with Iran is expected to cost every day”, *CNN*, 06.03.2026, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com>.
- Kanno-Youngs, Zolan & Sanger, David E. & Pager, Tyler (2026), “Trump Says War Could Last Weeks and offers contradictory visions of new regime”, *The New York Times*, 01.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/03/01/us/politics/trump-iran-war-interview.html>.
- Kimball, Darly G. (2026), “Trump’s Chaotic and Reckless Iran Nuclear Policy”, *Arms Control Association*, Mart 2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.armscontrol.org>.
- Kožnárek, Tomáš & Stojarová, Věra (2025), “Building russkiy mir online – Russia’s competing narratives”, *Southeast European and Black Sea Studies*, ss. 1-17.
- Lakoff, Robin Tolmach (2017), “The hollow man: Donald Trump, populism, and post-truth politics”, *Journal of Language and Politics*, 16(4), ss. 595-606.
- Lange, Jason (2026), “Exclusive: Trump Approval Sinks to New Low as War with Iran Drives Cost-of-Living Concerns”, *Reuters*, 28.04.2026, Erişim Tarihi: 07.05.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/us/trump-approval-sinks-record-low-war-with-iran-drives-cost-of-living-concerns-2026-04-28/>.
- *Le Figaro* (2026), “«Victoire totale», «négocié une fin durable à la guerre», «encore beaucoup à faire» : les réactions dans le monde au cessez-le-feu en Iran”, 08.04.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.lefigaro.fr/international/victoire-totale-negocier-une-fin-durable-a-la-guerre-encore-beaucoup-a-faire-les-reactions-dans-le-monde-au-cessez-le-feu-en-iran-20260408>.

- *Le Monde* (2026), “«Nous veillerons à ce que l’Iran n’obtienne pas d’arme nucléaire» : le discours de Donald Trump après le lancement de frappes américaines”, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 10.04.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2026/02/28/nous-veillerons-a-ce-que-l-iran-n-obtienne-pas-d-arme-nucleaire-le-discours-de-donald-trump-apres-le-lancement-de-frappes-americaines_6668676_3210.html.
- Liasson, Mara & Inskeep, Steve (2026), “Trump hails Iran successes, doesn't give war's time frame”, *NPR*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 01.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2026/03/10/nx-s1-5742587/trump-hails-iran-successes-doesnt-give-wars-time-frame>.
- Lukiv, Jaroslav (2026), “Trump warns US will intervene if Iran kills protesters”, *BBC*, 02.01.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c0q4z33pnyo>.
- Lowell, Hugo (2026), “Trump Vague on Iran’s ‘Unconditional Surrender’ as He Refuses to Rule Out US Troop Deployment”, *The Guardian*, 08.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/mar/07/trump-ground-troops-iran>.
- Maoz, Zeev (1990), “Framing the national interest: The manipulation of foreign policy decisions in group settings”, *World Politics*, 43(1), ss. 77-110.
- Mazzetti, Mark & Wong, Edward & Sanger, David E. & Barnes, Julian E. (2026), “Trump’s Case for War, a Series of False or Unproven Claims”, *The New York Times*, 26.02.2026, Erişim Tarihi: 17.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/02/26/us/politics/trump-iran-claims-nuclear-weapons.html>.
- *Mehr News Agency* (2024), “Logoglu told MNA: Iran's response to Israel smart, calculated, calibrated”, 14.04.2024, , Erişim Tarihi: 27.04.2026, Erişim Adresi: <https://en.mehrnews.com/news/213866/Iran-s-response-to-Israel-smart-calculated-calibrated>.
- Mierzejewski, Dominik & Matera, Paulina (2026), “The Sino-American Struggle for Normative Security: The strategic framing and shaping of alignment of belief in the Human Rights Council during the COVID-19 pandemic”, *Journal of Contemporary China*, 35(158), ss. 1391-1412.

- Mintz, Alex & Redd, Steven B. (2003), “Framing Effects in International Relations”, *Synthese*, 135, ss. 193-213.
- Mokry, Sabine (2022), “Frame analysis”, içinde (editörler: Patrick A. Mello & Falk Ostermann) *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods*, Routledge, ss. 133-149.
- Nardon, Laurence (2018), “Politique étrangère américaine : la sombre vision de Monsieur Trump”, *Etudes*, 3, ss. 7-18.
- OCHA (2026), “Lebanon Crisis Situation Analysis”, Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: <https://reliefweb.int>.
- Office of the Director of National Intelligence (2025), “Opening statement as delivered by Tulsi Gabbard”, 26.03.2025, Erişim Tarihi: 16.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.dni.gov>.
- Oppermann, Kai & Spencer, Alexander (2022), “Narrative analysis”, içinde (editörler: Patrick A. Mello & Falk Ostermann) *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods*, Routledge, ss. 117-132.
- Paris, Gilles (2025), “Juges, avocats, médias, universités... la redoutable et efficace stratégie d’intimidation de Donald Trump”, *Le Monde*, 25.03.2025, Erişim Tarihi: 02.05.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2025/03/25/juges-avocats-medias-universites-la-redoutable-et-efficace-strategie-d-intimidation-de-donald-trump_6585702_3210.html.
- *People’s Daily Online* (2026), “Iran warns against attack, pledges response as tensions with U.S. escalate”, 18.01.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://en.people.cn/n3/2026/0130/c90000-20420741.html>.
- *Press TV* (2026), “Leader’s advisor: Strait of Hormuz, Iran’s real guarantee in any future agreement”, 27.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.presstv.ir/Detail/2026/05/27/769365/Leader-s-advisor--Strait-of-Hormuz,-Iran-s-real-guarantee-in-any-future-agreement>.
- Qiu, Linda (2026), “Fact-Checking Trump’s Justifications for Attacking Iran”, *The New York Times*, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2026/02/28/us/politics/trump-iran-attack-fact-check.html>.
- Ravid, Barak (2026), “Iran's new supreme leader vows revenge on U.S., Israel”, *Axios*, 12.03.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi:

https://www.axios.com/2026/03/12/iran-mojtaba-khamenei-first-message-trump-israel?utm_source=perplexity.

- Ravikumar, Madhavi & Downey, John (2025), “Dropping ‘truth bombs’? The framing of the Russian invasion of Ukraine in Indian broadcast news”, *European Political Science*, 24, ss. 109-122.
- Reddy, Ria & Rezaei, Ben & Wells, Katherine & Hempel, Parker & Campa, Kelly & Carter, Brian (2026), ”Iran Update Special Report”, *Critical Threats*, 08.05.2026, Erişim Tarihi: 13.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-update-special-report-may-8-2026>.
- *Reuters* (2026), “Trump: New Deal with Iran Will Be Better Than Old One”, 20.04.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/trump-new-deal-with-iran-will-be-better-than-old-one-2026-04-20/>.
- *RFE/RL* (2026), "Trump, Iran Say Framework Agreement Reached To End War", 15.06.2026, Erişim Tarihi: 15.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.rferl.org/a/trump-iran-peace-agreement-pakistan-israel-lebanon/33780270.html>.
- Rochebin, Darius (2026), “Exclusif - Rafael Grossi sur LCI : ‘La plupart du matériel nucléaire de l’Iran est toujours là où il était’”, *TF1 Info*, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 10.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.tf1info.fr/international/interview-exclusif-rafael-grossi-sur-lci-la-plupart-du-materiel-nucleaire-de-l-iran-est-toujours-la-ou-il-etait-2425577.html>.
- Roth, Andrew (2026), “Vague and contradictory Trump says Iran war ‘won’, but not ‘won enough’”, *The Guardian*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/mar/10/trump-iran-war-over-pretty-quickly>.
- Roth, Andrew & Christou, William & Borger, Julian (2025), “Donald Trump says US has attacked three Iranian nuclear sites and ‘totally obliterated’ them”, *The Guardian*, 22.06.2025, Erişim Tarihi: 12.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2025/jun/21/trump-us-nuclear-strikes-iran>.
- Saliu, Hasan (2023), “Narratives of Public Diplomacy in the post-Truth Era: The decline of Soft Power”, *Communication and Society*, 36(2), ss. 209-224.
- *SANA* (2026), “Pakistan annonce la conclusion d’un accord de paix entre les États-Unis et l’Iran”, 15.06.2026, Erişim Tarihi: 15.06.2026, Erişim Adresi: <https://sana.sy/fr/international/2311938/>.

- Scicluna, Nicole (2025), “Framing enlargement after the Russian invasion of Ukraine: between geopolitical drivers and procedural roadblocks”, *Journal of European Public Policy*, 32(12), ss. 3034–3058.
- Senate Democrats (2026), “Transcript: President Trump holds a bilat with Friedrich Merz of Germany”, 03.03.2026, Erişim Tarihi: 18.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.democrats.senate.gov/newsroom/trump-transcripts/transcript-president-trump-holds-a-bilat-with-friedrich-merz-of-germany-3326>.
- Shivaram, Deepa & Martinez, A. (2026), “Trump claims there would have been a nuclear war if U.S. didn't strike Iran first”, *NPR*, 04.03.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2026/03/04/nx-s1-5734331/trump-claims-there-would-have-been-a-nuclear-war-if-u-s-didnt-strike-iran-first>.
- Siposhegyi, Zoltan (2026), “Les prix du pétrole en hausse alors que le blocus du détroit d'Ormuz se poursuit”, *Euronews*, 27.04.2026, Erişim Tarihi: 01.05.2026, Erişim Adresi: <https://fr.euronews.com/business/2026/04/27/les-prix-du-petrole-en-hausse-apres-lechec-des-negociations-de-paix-ce-weekend-entre-les-e>.
- Smolar, Piotr (2026), “Donald Trump succombe à la tentation d'un changement de régime en Iran...”, *Le Monde*, 28.02.2026, Erişim Tarihi: 12.03.2026, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/international/article/2026/02/28/avec-l-operation-fureur-epique-donald-trump-succombe-a-la-tentation-d-un-changement-de-regime-en-iran_6668712_3210.html.
- Snow, David A. (2004), “Framing processes, ideology, and discursive fields”, içinde (editörler: David A. Snow & Sarah A. Soule & Hanspeter Kriesi), *The Blackwell companion to social movements*, Blackwell Publishing, ss. 380-412.
- Spencer, Alexander (2016), *Romantic narratives in international politics: Pirates, rebels and mercenaries*, Manchester University Press.
- Steff, Reuben & Tidwell, Alan (2020), “Understanding and evaluating Trump's foreign policy: A three frame analysis”, *Australian Journal of International Affairs*, 74(4), ss. 394-419.
- Stewart, Phil & Pamuk, Hümeyra (2026), “Pentagon tells Congress no sign that Iran was going to attack US first”, *Reuters*, 02.03.2026, Erişim Tarihi: 19.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/us/pentagon-tells-congress-no-sign-that-iran-was-going-attack-us-first-sources-say-2026-03-02/>.

- Tait, Robert (2026), “Trump’s Iran war victory boast has echoes of Bush’s ill-fated ‘mission accomplished’ claim”, *The Guardian*, 17.04.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2026/apr/17/trump-claims-victory-iran-war-analysis>.
- The White House (2018), “President Donald J. Trump is ending United states participation in an unacceptable Iran deal”, 08.05.2018, Erişim Tarihi: 07.04.2026, Erişim Adresi: <https://trumpwhitehouse.archives.gov>.
- Türk Dil Kurumu, “Anlatı”, <https://sozluk.gov.tr/>.
- UNHCR (2026), “Middle East Situation”, Operational Data Portal, 22.04.2026, Erişim Tarihi: 29.04.2026, Erişim Adresi: <https://data.unhcr.org>.
- United Nations (2026), “Secretary-General launches \$308.3 million flash appeal to support people of Lebanon”, 13.03.2026, Erişim Tarihi: 30.04.2026, Erişim Adresi: <https://press.un.org/en/2026/sgsm23046.doc.htm>.
- Upadhyay, Brajesh & Lee, Dulcie (2026), “Trump abruptly ends NBC interview after clash over 'rigged election' claim”, *BBC*, 07.06.2026, Erişim Tarihi: 12.06.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/ce8k1xx6yzjo>.
- White, Hayden (2014), *Metahistory: The historical imagination in nineteenth-century Europe*, Johns Hopkins University Press.
- Wilber, Ken (2017), *Trump and a post-truth world*, Shambhala Publications
- Wolf, Zachary B. (2026), “Donald Trump’s Iran attacks speech, annotated”, *CNN*, 01.03.2026, Erişim Tarihi: 20.04.2026, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2026/02/28/politics/donald-trump-iran-attacks-speech>.
- Yacoubian, Mona (2026), “Visualizing Iran’s escalation strategy”, CSIS, 27.03.2026, Erişim Tarihi: 28.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.csis.org/analysis/visualizing-irans-escalation-strategy>.
- Zurcher, Anthony (2026), “Mixed Messages from Trump leave more questions than answers over war's end”, *BBC*, 10.03.2026, Erişim Tarihi: 21.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c93j2dw72q9o>.